

Varsinais-Suomen liitto
Egentliga Finlands förbund
Regional Council of Southwest Finland

VARSINAIS-SUOMEN LIITON SAARISTO- OHJELMAN PÄIVITYS VUOSIKSI 2012 - 2014

UPPDATERING AV EGENTLIGA FINLANDS
SKÄRGÅRDSPROGRAM FÖR ÅREN 2012 - 2014

Varsinais-Suomen liiton saaristo-ohjelman päivitys vuosiksi 2012 - 2014
Uppdatering av Egentliga Finlands skärgårdsprogram för åren 2012 - 2014

Tekijä/Författare:

Tapio Penttilä

Kuvat/Foto:

Juho Savo

Taitto/Layout:

Kirsi Kanerva

Julkaisupäivä/Publiceras 27.2.2012

ISBN 978-952-5599-71-8

Varsinais-Suomen liitto/Egentliga Finlands förbund

PL/Box 273 (Ratapihankatu 36/Bangårdsgatan 36) 20101 Turku/Åbo

P./Tfn (02) 2100 900

www.varsinais-suomi.fi

SISÄLLYSLUETTELO

INNEHÅLL

ESIPUHE	4	FÖRORD	4
1. TAUSTAA	5	1. BAKGRUND	5
2. NYKYTILANNE	7	2. NULÄGET	7
3. KEHITTÄMISTOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT 2012 - 2014	10	3. UTVECKLINGSÅTGÄRDER OCH ANSVARIGA PARTER 2012 - 2014	10
3.1. Saaristoliikenne ja tietoliikenneyhteydet	10	3.1. Skärgårdstrafiken och telekommunikationerna	10
Saaristoliikenne	10	Skärgårdstrafiken	10
Tietoliikenneyhteydet	14	Telekommunikationerna	14
3.2. Saaristomatkailu ja muut elinkeinot	16	3.2. Skärgårdsturismen och de andra näringarna	16
Saaristomatkailu	16	Skärgårdsturismen	16
Muut elinkeinot	20	De andra näringarna	20
3.3. Asuminen saaristossa	22	3.3. Boendet i skärgården	22
3.4. Ympäristö	26	3.4. Miljön	26
3.5. Saaristokulttuuri	30	3.5. Skärgårdskulturen	30

ESIPUHE

Varsinais-Suomen maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 27. helmikuuta 2012 Varsinais-Suomen saaristo-ohjelman päivityksen vuosiksi 2012 -2014.

Varsinais-Suomen saaristo-ohjelma 2012 – 2014 täydentää ja täsmentää saaristoalueemme osalta Varsinais-Suomen maakuntaohjelmaa 2011 – 2014 ja sen toteutussuunnitelmaa 2012 – 2013.

Saaristo-ohjelmassa keskitytään vuosien 2012 -2014 saaristomme ajankohtaisimpiin ja keskeisimpiin kehittämissymyksiin. Kantaa otetaan tietyiltä osin myös saariston pidemmän aikavälin kehittämiseen. Monet käsitellyt asiat ovat sellaisia, että ne liittyvät kiinteästi toisiinsa ja niitä käsitellään useamman otsikon alla.

FÖRORD

Egentliga Finlands landskapsstyrelse godkände på sitt möte den 27 februari 2012 uppdateringen av Egentliga Finlands skärgårdsprogram för åren 2012 – 2014.

Egentliga Finlands skärgårdsprogram 2012 – 2014 kompletterar och preciserar för vår skärgårds del Egentliga Finlands landskapsprogram 2011 – 2014 och dess verksamhetsplan 2012 – 2013.

Skärgårdsprogrammet koncentrerar sig på de mest aktuella och centrala utvecklingsfrågorna för vår skärgård under åren 2012 -2014. Till vissa delar tar programmet ställning till skärgårdens utvecklande på längre sikt. Många av de behandlade frågorna är sådana som tätt ansluter sig till varandra och de behandlas under flera rubriker.

1. TAUSTAA

Valtakunnan tason saaristopolitiikan linjaukset tukevat osaltaan maan suurimman saaristoalueen Varsinais-Suomen saariston kehittämistä. Näitä ovat erityisesti saaristolaki (494/81, 1138/93), joulukuussa 2011 päivitetty valtioneuvoston asetus saaristokunnista ja saaristo-osakunnista vuosiksi 2012 - 2015 ja nykyhallituksen suunnitteilla oleva saariston kehittämisen toimintaohjelma 2012 - 2014.

Tässä Varsinais-Suomen saaristo-ohjelman päivityksessä vuosiksi 2012 - 2014 keskitytään erityisesti Varsinais-Suomen saariston kannalta keskeisimpiin ja ajankohtaisimpiin käytännön kysymyksiin, joihin voidaan lyhyellä tähtämellä vaikuttaa. Toisaalta tuodaan esiin niitä kysymyksiä, jotka pidemmällä tähtämellä edellyttävät esimerkiksi lainsäädännön muutoksia ja tehokkaita edunvalvontatoimenpiteitä.

Näitä keskeisimpiä ja ajankohtaisia kysymyksiä on laajassa yhteistyössä käsitelty monissa eri yhteyksissä. Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta on vuoden 2011 aikana käsitellyt näitä koko saaristollemme ajankohtaisia ja tärkeitä kysymyksiä laajalla skaalalla omista kokouksissaan. Niitä on käsitelty Varsinais-Suomen liiton vuosittaisessa saaristoseminaarissa huhtikuussa 2011, erityisessä Varsinais-Suomen saaristo-ohjelmaseminaarissa lokakuussa 2011 ja muissa saaristoamme koskevilla tilaisuuksissa ja monissa saaristoa koskevilla kehittämishankkeissa.

Valtakunnallisessa Saaristoasiain neuvottelukunnassa on vuoden 2011 aikana niin ikään käsitelty Varsinais-Suomen saaristoa koskevia tärkeitä kysymyksiä neuvottelukunnan kolmen varsinaissuomalaisen jäsenen ja asiantuntijajäsenenä toimivan saaristoasiamiehen toimesta. Uusi viime eduskuntavaalien jälkeen asetettu saaristoasiain neuvottelukunta niin ikään käsittelee varsinaissuomalaisen varapuheenjohtajansa, puheenjohtajan varajäsenen sekä kolmen varsinaisen jäsenenä ja asiantuntijana toimivan saaristo- ja maaseutuasiamiehensä toimesta Varsinais-Suomelle tärkeitä saaristoasioita, kun joulukuussa 2011 päivitettiin saaristo- ja saaristo-osakunta-asetusta vuosiksi 2012 - 2015 ja valmistellaan uutta saariston kehittämisen toimintaohjelmaa 2012 - 2014. Myös valtioneuvoston järjestelmää ollaan uusimassa, mikä yhdessä uuden hallituksen käynnistämän kuntarakennemuutoksen ohella tulee vaikuttamaan koko hallituskauden ajan saaristo- ja saaristo-osakuntien taloudellisiin ja toiminnallisiin kehittämisedellytyksiin. Saaristolain osalta saattaa kuntarakennemuutoksen seurauksena olla tarpeellista pohtia saaristokäsitteen määrittelyäkin uudelleen.

1. BAKGRUND

Riktlinjerna för skärgårdspolitikerna på riksplanet stöder för sin del utvecklandet av landets största skärgårdsområde, Egentliga Finlands skärgård. Sådana är särskilt skärgårdslagen (494/81, 1138/93), statsrådets förordning om skärgårdskommuner och skärgårdsdelarna i andra kommuner för åren 2012 - 2015, vilken i december 2011 uppdaterades, och den nuvarande regeringens planerade handlingsprogram 2012 - 2014 för att utveckla skärgården.

I denna uppdatering av Egentliga Finlands skärgårdsprogram för åren 2012 - 2014 koncentrerar man sig speciellt på de viktigaste och mest aktuella frågorna i praktiken med hänsyn till Egentliga Finlands skärgård, vilka man kan påverka på kort sikt. Å andra sidan för man fram de frågor som på lång sikt förutsätter exempelvis ändringar i lagstiftningen och effektiva åtgärder av intressebevakningen.

Dessa viktiga och aktuella frågor har i ett omfattande samarbete behandlats i många olika sammanhang. Egentliga Finlands förbunds skärgårdskommision har under år 2011 behandlat dessa för hela vår skärgård aktuella och viktiga frågor i vid skala vid sina egna möten. De har behandlats vid Egentliga Finlands förbunds årliga skärgårdsseminarium i april 2011, vid ett särskilt seminarium för Egentliga Finlands skärgårdsprogram i oktober 2011 och vid andra tillfällen som gäller vår skärgård och inom många utvecklingsprojekt för skärgården.

I Delegationen för skärgårdsärenden på riksplanet har likaså under år 2011 behandlats viktiga frågor som berör Egentliga Finlands skärgård genom åtgärd av de tre medlemmarna från Egentliga Finland i delegationen och av skärgårdsombudsmannen som fungerar som sakkunnigmedlem. Den nya delegation för skärgårdsärenden som tillsattes efter förra riksdagsvalet, behandlade likaså genom åtgärd av sin vice ordförande, ersättaren för ordföranden samt tre ordinarie medlemmar från Egentliga Finland och av sin skärgårds- och landsbygdsombudsman, som fungerar som sakkunnigmedlem, viktiga skärgårdsfrågor för Egentliga Finland, då förordningen för skärgårdskommuner och kommuner med skärgårdsdelar för åren 2012 - 2015 i december 2011 uppdaterades och bereder det nya handlingsprogrammet 2012 - 2014 för att utveckla skärgården. Även statsandelssystemet håller man på att förnya, vilket tillsammans med och vid sidan av den kommunstrukturreform som den nya regeringen startat kommer att påverka de ekonomiska och funktionella utvecklingsförutsättningarna för skärgårds- och skärgårdsdelkommunerna under hela regeringsperioden. För skärgårdslagens del kan det till följd av kommunstrukturreformerna vara nödvändigt att t.o.m. på nytt diskutera definitionen av begreppet skärgård.

Saaristoliikenteen ajankohtaisasioita on käsitelty Saaristoliikenteen neuvottelukunnassa ja kahdessa erillisessä saaristoliikennettä koskevassa ajankohtaisseminaarissa. Saaristomatkalun ja sen liitännäisten toiminnan edistäminen on ollut ja tulee olemaan saariston keskeinen kehittämiskohde moninaisen hanketoiminnan kautta. Saaristomeren tilaa kokevia kysymyksiä puolestaan on käsitelty Pro Saaristomeri-ohjelman eri elimissä ja seminaareissa. Mökkeily ja kakkosasuminen ovat niin ikään olleet aiheina monissa erillisissä seminaareissa ja tilaisuuksissa. Saaristokulttuuri on keskeisesti ollut mukana ja esillä Turun Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden 2011 lukuisissa tilaisuuksissa ja näyttelyissä. Kulttuuritapahtumien järjestäjinä ja osallistujina ovat erityisesti toimineet Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi, Saaristomeren biosfäärialue ja Pohjoismaiden ministerineuvoston Saaristoyhteistyö sekä monet paikalliset saariston kulttuuritoimijat

Aktuella frågor för skärgårdstrafiken har behandlats i Delegationen för skärgårdstrafiken och vid två separata seminarier om aktuellt som berör skärgårdstrafiken. Främjandet av skärgårdsturismen och verksamheten i anslutning till den har varit och kommer att vara ett centralt utvecklingsobjekt för skärgården genom projektverksamhet av mångahanda slag. Frågor om Skärgårdshavets tillstånd har för sin del behandlats i de olika organen för programmet Pro Skärgårdshavet och vid seminarier. Stugboendet och boendet i en andrabostad har likaså varit temat vid många särskilda seminarier och sammankomster. Skärgårdskulturen har centralt varit med och framträdande vid ett flertal tillställningar och utställningar under det år Åbo varit Europas kulturhuvudstad 2011. Arrangörer och deltagare vid kulturevenemangen har i synnerhet varit Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi, Skärgårdshavets biosfärområde och Nordiska ministerrådets Skärgårdssamarbete samt många lokala kulturaktörer i skärgården

2. NYKYTILANNE

Varsinais-Suomen merellinen saaristo muodostaa koko maan saaristoalueesta noin puolet sisämaan saaristoalue mukaan lukien (Ahvenanmaa poislukien) käytetään mittareina melkein mitä mittareita tahansa. Varsinais-Suomen saaristo koostuu vuoden 2012 alusta kahdeksasta (8) kunnasta, joista kolme (3) on valtioneuvoston asetuksella määritellään saaristokunnaksi ja viisi (5) saaristo-osakunnaksi.

Neljässä (4) Varsinais-Suomen viidestä (5) seutukunnasta on saaristoalueita. Maakunnan saaristokunnissa on asukkaita 23 700 ja kuntien saaristo-osissa 6000 eli pysyviä saaristoalueen asukkaita on lähes 30 000 (31.12.2010). Näistä on ruotsinkielisiä noin 15 000, joten kaksikielisyys on aivan erityinen ominaispiirteensä saaristossamme. Ilman kiinteää tieyhteyttä olevilla saarilla on asukkaita lähes 4 300. Saarten lukumäärä on noin 22 000 ja asuttuja saaria on noin 150.

Varsinais-Suomi on maan mökkirikkein maakunta yli 48 000 mökillään. Maan mökkirikkein kunta on Parainen (8 300). Salo sijoittuu neljänneksi (7 000) ja myös Kemiönsaari (4 500), Naantali (4 000) ja Uusikaupunki (3 800) sijoittuvat maan kymmenen mökkirikkein kunnan joukkoon. Kolme neljäsosaa koko maakunnan mökeistä sijaitsee saaristossa ja mökkiläisiä niissä on noin 110 000 – 140 000.

Saaristoliikenne perustuu maantielakiin ja lakiin saariston kehityksen edistämiseksi. Koko maan 41 lauttapaikasta 18 sijaitsee Varsinais-Suomen saaristossa. Saaristomerellä on 12 yhteysalusliikenteen reittiä (kesäisin 14). Lauttalaitureita on Saaristomerellä 84 kpl, maantielaitureita noin 60 kpl ja yhteysaluslaitureita noin 90. Yhteysalukset kuljettavat vuodessa noin 170 000 matkustajaa ja noin 35 000 ajoneuvoa. Näistä valtaosa tulee Saaristomeren osalle. Saaristossa vakituisesti asuville ostetaan raskaskuljetuspalveluita Saaristomeren alueella valtion budjetin määrärahasta.

Silloittamisohjelma tähtää lauttayhteyden korvaamiseen sillalla niissä kohteissa, joissa se on ylläpitäjän näkökulmasta taloudellisesti kannattavaa. Ohjelmassa on mukana kolme kohdetta Saaristomerellä: Kivimo, Mossala ja Saverkeit.

Varsinais-Suomen saaristossa on jo vuosikymmeniä toiminut Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitos ja Åbo Akademin meribiologian laitos tekemässä urauurtavaa Saaristomerta koskevaa tutkimusta. Saaristomeren kansallispuisto on perustettu vuonna 1983, Saaristomeren biosfäärialue vuonna 1994 ja Pro Saaristomeri-ohjelma vuonna 1999.

Saariston Rengastie (Iso ja Pieni) on vakiinnuttanut asemansa ja tarjonnut saariston matkailuyrittäjille aikaisempaa vakaamat ja pitkäjänteisemmät kehittämismahdollisuudet.

2. NULÄGET

Egentliga Finlands havsskärgård utgör ungefär hälften av hela landets skärgårdsområde, inklusive inlandets skärgårdsområde (exklusive Åland), man må sedan mäta det med vilka mätinstrument som helst. Egentliga Finlands skärgård består från början av år 2012 av åtta (8) kommuner, av vilka tre (3) av statsrådets förordning har definierats som skärgårdskommuner och fem (5) som kommuner med skärgårdsdelar.

I fyra (4) av Egentliga Finlands fem (5) regionkommuner har sådana skärgårdsområden. I landskapets skärgårdskommuner finns det 23 700 invånare och i kommunernas skärgårdsdelar 6000, dvs. de fast bosatta invånarna i ett skärgårdsområde är inemot 30 000 (31.12.2010). Av dessa är de svenskspråkiga cirka 15 000, varför tvåspråkigheten är ett alldeles särskild karakteristiskt drag i vår skärgård. På öarna utan fast vägförbindelse finns det inemot 4 300 invånare. Öarnas antal är cirka 22 000 och de bebodda öarna är cirka 150.

Egentliga Finland är landets stugrikaste landskap med sina nästan 48 000 stugor. Landets stugrikaste kommun är Pargas (8 300). Salo placerar sig som den fjärde (7 000) och även Kimitoön (4 500), Nådendal (4 000) och Nystad (3 800) placerar sig bland landets tio mest stugrika kommuner. Tre fjärdedelar av hela landskapets stugor ligger i skärgården och stugboare finns det i dem cirka 110 000 - 140 000.

Skärgårdstrafiken grundar sig på landsvägslagen och lagen om att främja skärgårdens utveckling. Av hela landets 41 färjplatser är 18 belägna i Egentliga Finlands skärgård. Skärgårdshavet har 12 rutter för förbindelsebåttrafiken (sommartid 14). Färjbryggorna är 84 i Skärgårdshavet, landsvägsbryggorna cirka 60 st. och förbindelsebåtsbryggorna cirka 90 stycken. Förbindelsebåtarna transporterar cirka 170 000 passagerare per år och cirka 35 000 fordon. Största delen av dem faller på Skärgårdshavets lott. För de fast bosatta i skärgården köps det tjänster för tung transport inom Skärgårdshavets område av anslaget i statsbudgeten. Broprogrammet siktar till att ersätta färjförbindelsen med en bro på de objekt, där det är ekonomiskt lönsamt från upprätthållarens synpunkt sett. Programmet upptar tre objekt i Skärgårdshavet: Kivimo, Mossala och Saverkeit.

I Egentliga Finlands skärgård har Skärgårdshavets forskningsanstalt vid Åbo universitet och Åbo Akademis institution för miljö- och marinbiologi redan i årtionden verkat och utfört banbrytande forskning om Skärgårdshavet. Skärgårdshavets nationalpark är grundad år 1983, Skärgårdshavets biosfärområde år 1994 och Pro Skärgårdshavet-programmet år 1999.

Skärgårdens Ringväg (Stora och Lilla) har etablerat sin ställning och erbjudit skärgårdens turismföretagare säkrare och långsiktigare utvecklingsmöjligheter.

Varsinais-Suomen saariston toimijat ovat vuodesta 1978 alkaen aktiivisesti osallistuneet Pohjoismaiden ministerineuvoston rajat ylittävään Saaristoyhteistyö-ohjelmaan. Saaristoyhteistyön hallinnointi- ja talousvastuu siirtyi 1.7.2010 alkaen Varsinais-Suomen liitolle. Ohjelman jatko vuosille 2012 – 2014 riippuu Saaristoyhteistyön parhaillaan käsiteltävänä olevasta rahoitushakemuksesta.

Myös EU:n Interreg-ohjelmien kautta on niin ikään aktiivisesti ja aloitteellisesti toimittu koko EU-jäsenyyden ajan vuodesta 1995 alkaen. Central Baltic Interreg IV A -ohjelman 2007 – 2013 hallinnointi- ja todentamismäärä on Varsinais-Suomen liitolta ja ohjelman kautta on tähän mennessä rahoitettu kaikkiaan 115 hanketta EU-kokonaisrahoitusosuuden ollessa 96 miljoonaa euroa. Central Baltic/Saariston alaohjelman 18 hankkeelle on tähän mennessä myönnetty EU-rahoitusta yhteensä 16,5 miljoonaa euroa. Varsinais-Suomen saaristoalueen osuus saaristohankkeiden EU-rahoituksesta ja hankemäärästä saadaan tarkemmin selville myöhemmin.

Varsinais-Suomen saaristoalueella on viime vuosina kyetty varsin tehokkaasti hyödyntämään EU-hankkeissa kansallisia ja EU-määrärahoja kaikkien EU-ohjelmien puitteissa. Esimerkiksi ohjelmakautena 2000 – 2006 Turunmaan silloisiin kahdeksaan (8) kuntaan kohdennettiin kaikista EU- ja kansallisista rahoituslähteistä yhteensä 27 miljoonaa euroa. Muiden kolmessa muussa seutukunnassa sijaitsevien saaristo- ja saaristo-osakuntien osalta ei tilastoista ole ollut saatavissa tarkkaa tietoa vastaavasta rahamäärästä, mutta valistuneen arvion mukaan niihin kohdennettiin noin neljännes Turunmaan lukuihin verrattuna eli yhteensä noin seitsemän (7) miljoonaa euroa. Yhteensä Varsinais-Suomen saaristoalueelle kohdennettiin EU- ja kansallista hankerahoitusta noin 34 miljoonaa euroa.

Ohjelmakauden 2007 – 2013 osalta tilanne on marraskuussa 2011 seuraava:

Seutukunta / Regionkommun	Hankkeita kpl / Projekt st.	Tukisumma € / Stödbelopp €	Kokonaiskustannukset € / Totalkostnader €
Vakka-Suomi	223	12 790 614	31 170 898
Turunmaa / Åboland	190	12 999 709	23 949 795
Loimaa	211	11 279 199	28 350 201
Turku / Åbo	217	22 868 788	39 885 415
Salo	110	6 812 619	13 185 934
Varsinais-Suomi / Egentliga Finland	951	66 750 929	136 542 243

Lähde: Varsinais-Suomen hankeverkko <https://vshanke2007info>

Aktörerna i Egentliga Finlands skärgård har allt sedan år 1978 aktivt deltagit i Nordiska Ministerrådets gränsöverskridande program Skärgårdssamarbete. Ansvaret för Skärgårdssamarbetets administration och ekonomi övergick 1.7.2010 till Egentliga Finlands förbund. Det fortsatta programmet för åren 2012 - 2014 beror på Skärgårdssamarbetets ansökan om finansiering, vilket behandlas som bäst.

Även via EU:s Interreg-program har man likaså aktivt och med eget initiativtagande verkat under hela EU-medlemskapets tid fr.o.m. år 1995. Ansvaret för förvaltningen och kontrollen av Central Baltic Interreg IV A-programmet 2007-2013 innehas av Egentliga Finlands förbund och via programmet har hittills inalles 115 projekt finansierats medan EU-totalfinansieringsandelen är 96 miljoner euro. För projektet Central Baltic/Skärgårdens subprogram har hittills beviljats sammanlagt 16,5 miljoner euro för 18 projekt. Andelen för Egentliga Finlands skärgårdsområde av skärgårdsprojektens EU-finansiering och antalet projekt blir mer exakt klarlagda senare.

Inom Egentliga Finlands skärgårdsområde har man inom EU-projekt de senaste åren rätt effektivt kunnat utnyttja de nationella och EU-anlagen inom ramen för EU-programmen. Till exempel under programperioden 2000 - 2006 allokerades sammanlagt 27 miljoner euro från alla EU- och nationella finansieringskällor till Åbolands dåvarande åtta (8) kommuner. För de övriga skärgårds- och skärgårdsdelskommunerna som är belägna i andra regionkommuner har det inte funnits exakt uppgift om motsvarande summa pengar tillgängliga i statistikerna, men enligt en upplyst bedömning hänfördes cirka en fjärdedel i jämförelse med siffrorna för Åboland till dem eller totalt cirka sju (7) miljoner euro. Totalt hänfördes cirka 34 miljoner euro i EU- och nationell projektfinansiering till Egentliga Finlands skärgårdsområde.

Läget för programperioden 2007 - 2013 är i november 2011 följande:

Källa: Egentliga Finlands projektnätverk <https://vshanke2007info>

Lisäksi koko maakunnan kattavia hankkeita on yhteensä 238 kpl. Näiden hankkeiden tukisumma on yhteensä 43 253 340 € ja kokonaiskustannukset 58 860 932 €. Central Baltic/Saariston alaohjelman rahoitus ei ole luvuissa mukana. Siitä saadaan aikaan tarkemmat luvut kokonaisrahoituksen täydennykseksi.

Edelliseen ohjelmakauteen verrattuna ollaan tässä ohjelmakauden vaiheessa hanketoiminnassa selvästi jäljessä, mutta eräänä ohjelmakauden tavoitteena ollut hankkeiden koon suureneminen on kuitenkin tietyssä määrin onnistunut.

Parhailtaan valmistaudutaan seuraavaan EU-ohjelmakauteen 2014 – 2020 ja ennakoarvioiden mukaan rahoitustaso Suomen kohdalla tullee olemaan lähes samaa tasoa kuin ohjelmakaudella 2007 – 2013.

Varsinais-Suomen liitto on käynnistänyt kolmivuotisen hankkeen (2010 – 2013), jonka tavoitteena on selvittää, mitä konkreettisia tuloksia näillä hankemäärärahoilla on saatu aikaan. Tämän hankkeen yhteydessä uusitaan myös Varsinais-Suomen hankeverkko.

Vidare finns det totalt 238 st. projekt som täcker hela landskapet. Stödsumman för dessa projekt är totalt 43 253 340 E och totalkostnaderna 58 860 932 E. Central Baltic/Skårgården-subprogrammets finansiering är inte med i siffrorna. På sin tid får man veta de mera exakta siffrorna för att komplettera helhetsfinansieringen.

I jämförelse med den föregående programperioden ligger man i detta skede av programperioden klart efter i projektverksamheten, men ett av programperiodens mål har varit att förstora projekten och det har också i viss mån lyckats.

Som bäst förbereder man sig inför EU-programperioden 2014 - 2020 och enligt förhandsbedömningarna torde finansieringsnivån för Finland att vara nästan på samma nivå som under programperioden 2007 - 2013.

Egentliga Finlands förbund har startat ett treårigt projekt (2010 – 2013) vars mål är att reda ut vilka konkreta resultat man har nått med dessa projektanslag. I samband med detta projekt förnyas också Egentliga Finlands projektnätverk.

3. KEHITTÄMISTOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT 2012 - 2014

Seuraavassa keskitytään Varsinais-Suomen saariston viiteen keskeisimpään kehittämisen toimintalinjaan. Kunkin toimintalinjan alkuun on koottu Varsinais-Suomen saaristo-ohjelmassa 2006 – 2008 esitetyt visiolauseet.

3.1. Saaristoliikenne ja tietoliikenneyhteydet

Visio 2020

Varsinais-Suomen saaristossa

- liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteillä on turvattu hyvin toimivat liikenneyhteydet.
- suuri määrä valtion ja kuntien virkamiehiä sekä yksityissektorin työntekijöitä tekee osittaista etätyötä kakkosasunnollaan, kotonaan tai kunnan monipuolisessa ja laadukkaassa etätyökeskuksessa laajakaistatekniikkaa hyödyntäen.

Saaristoliikenne

Saaristoliikenteen kehittämisen suunta on selvillä. Palvelutalosta on ohje, jonka mukaan palvelu turvataan nykytasolla. Mikäli rahoitus on turvattu, tehdään tulevat sopimukset, mikäli mahdollista myös alusten uusiutumiseen. Haasteina ovat jo nyt ja jatkossakin tulevat olemaan mm. etuajo-oikeuskäytännön uudistaminen, poikkeustilanteet ja matkailun tarpeet sekä markkinatilanne yleensä ja yhtenäiset sopimusmallit.

Saaristoliikenne on useiden vuosien ajan ollut Varsinais-Suomen liiton keskeinen kärkihanke. Vuosittaiset valtion lisäbudjetit ovat olleet se väline, jolla vuodesta toiseen on harjoitettu edunvalvontaa valtion budjetin toteutuksessa. Maantieläutaliikenteen rahoitus on vuonna 2012 alustavien Liikenneviraston ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tulossopimusasiakirjojen mukaan 45,0 miljoonaa euroa, joka on liikenteen hoitoon riittävä. Alueellisen perustienpidon ylläpidon rahoitusta joudutaan lisäksi käyttämään jonkin verran uuden kaluston edellyttämiin laiturirakenteisiin. Rahoituksen siirto kohdistuu alempiluokkaisien tiestön tai siltojen ylläpitoon. Yhteysalusliikenteen rahoitus on talousarvioehdotuksen mukaan 10,9 miljoonaa euroa, jolla yhteysalusliikenteen palvelu turvataan nykyisellä tasolla.

Saaristoliikenteen rahoitus valtion budjetissa on vuonna 2011 noin 55 miljoonaa euroa vuodessa. Liikenneviranomaisen (Varsinais-Suomen ELY -keskus) arvioi, että saaristoliikenteen

3. UTVECKLINGSÅTGÄRDER OCH ANSVARIGA PARTER 2012 - 2014

I det följande koncentrerar man sig på de fem mest centrala prioriterade områdena för utvecklingen i Egentliga Finlands skärgård. I början av varje prioriterat område har samlats de uttryckta framtidsvisioner som förts fram i Egentliga Finlands skärgårdsprogram.

3.1. Skärgårdstrafiken och telekommunikationerna

Framtidsvisionen 2020

I Egentliga Finlands skärgård

- har genom utvecklingsåtgärder inom trafiksystemet goda fungerande trafikförbindelser tryggats
- utför ett stort antal av statens och kommunernas tjänstemän samt arbetstagare inom den privata sektorn distansarbete till en del i sin andrabostad, hemma eller i distansarbetscentralen av hög standard genom att utnyttja bredbandsteknik.

Skärgårdstrafiken

Riktningen för att utveckla skärgårdstrafiken är klar. För servicenivån finns en anvisning, enligt vilken servicen tryggas på nuvarande nivå. I fall finansieringen är tryggad, ska de kommande avtalen ingås, om möjligt även ett förnyande av fartygen. Utmaningarna har varit nu och kommer även i framtiden att vara bl.a. förnyandet av praxis för förkörsrätt, exceptionella situationer och turismens behov samt marknadsläget i allmänhet och enhetliga avtalsmodeller.

Skärgårdstrafiken har i flera år varit ett viktigt spetsprojekt för Egentliga Finlands förbund. Statens årliga tilläggsbudgeter har varit det instrument, med vilket man från år till år har bedrivit intressebevakning vid genomförandet av statsbudgeten. Finansieringen av trafiken med landsvägsfärjor är år 2012 enligt Trafikverkets och Egentliga Finlands ELY-centrals resultatavtalsdokument 45,0 miljoner euro, vilket är tillräckligt för att sköta trafiken. Av finansieringen för den regionala grundläggande väghållningens underhåll är man tvungen att dessutom använda i någon mån för de bryggkonstruktioner som den nya färjparken förutsätter. Överföringen av finansiering hänför sig till vägnätet av lägre klass eller underhållet av broar. Finansieringen av förbindelsebåtstrafiken är enligt budgetförslaget 10,9 miljoner euro, varmed servicen av förbindelsebåtstrafiken tryggas på nuvarande nivå.

Finansieringen av skärgårdstrafiken i statsbudgeten är år 2011 cirka 55 miljoner om året. Trafikmyndigheterna (Egent-

rahoitus pitäisi nostaa 60 miljoonaan euroon vuodessa, jotta tilanne olisi kestäväällä pohjalla eli nykyinen palvelutaso voitaisiin turvata ja aluskalustoa voitaisiin uusia.

Pahoin vanhentuneet alus- ja lauttakanta sekä laiturirakenteet ovat myös jatkuvasti olleet edunvalvonnan kohteina. Nyt tilanteeseen on tulossa parannus. Saaristoalusten uusimistilanne on liikenneviranomaisen mukaan seuraava:

1. Sopimusten mukaiset alushankinnat: Suomen Lauttaliikenne Oy (Finnferries) kanssa on tehty sopimukset Kivimon ja Mossalan lauttapaikoista, joihin saatiin uudenveroiset lautat sekä uudisrakennus, joka saadaan välille Korppoo - Houtskari vuoden 2013 alusta.
2. Kahden (2) uuden maantielautan hankkiminen käynnistettiin vuonna 2010. Toinen lautoista tulee Saaristomerelle, Skageniin.
3. Lisäksi hanke kahden (2) öljyntorjuntavalmiudella varustetun yhteysaluksen saamiseksi on aloitettu. Alusten käyttöön otton on arvioitu toteutuvan vuoden 2014 alussa.

Hanke Saariston rengastieosuuden Iniö - Dalen – Houtskari - Mossala välillä muuttaminen maantiekseksi on meneillään ja arvioiden mukaan kyseinen yhteysväli saadaan maantiekseksi aikaisintaan 2013 – 2014. Hankkeen toteutuminen edellyttää Mossalan rantakaavan vahvistamista. Myös mahdolliset valitukset viivästyttävät tiepäätöksen tekemistä.

Saariston liikenteenharjoittajat ja myös matkailuyrittäjät tarvitsevat selvästi pitempiä sopimuksia voidakseen turvallisesti tehdä investointeja ja kehittää elinkeinoaan. Tähän ongelmaan on tulossa parannus, koska liikenneviranomaisten toimesta jo lähitulevaisuudessa sopimuskausia pidennetään.

Ajankohtaisina käytännön esimerkkeinä, jotka vaikuttavat saaristoliikenteen toteutukseen, voidaan mainita seuraavat toimenpiteet:

Vuonna 2011 on kilpailutettu:

- Nauvon eteläinen reittialue (nykyinen eteläinen ja poikittainen reitti) 2013 – 2021, sopimus liikenteen hoidosta on solmittu JS Ferryways Oy Ltd:n kanssa.
- Högsåran yksityisielautta muutettiin 1.10.2011 maantielautaksi. Suomen lauttaliikenne Oy hoitaa liikenteen 1.10.2011 – 31.12.2014.
- Maantielauttaliikennepalvelu Kasnäs – Hiittinen 1.1.2012 – 31.12.2018, sopimus liikenteen hoidosta alikirjoitettu Arctia Saaristovarustamo Oy:n kanssa.

liga Finlands ELY-central) uppskattar att finansieringen för skärgårdstrafiken borde höjas till 60 miljoner euro per år, för att situationen vore på en hållbar grund, dvs. den nuvarande servicenivån kunde tryggas och fartygsparken normalt kunde förnyas.

Den mest föråldrade fartygs- och färjparken och bryggkonstruktionerna har kontinuerligt varit föremål för intressebevakningen. Nu håller det på att bli en förbättring i situationen. Situationen för att förnya skärgårdsfartygen är enligt trafikmyndigheterna följande:

1. Fartygsanskaffningarna enligt avtalen: Med Finlands Färjetrafik Ab (Finnferries) har avtal ingåtts om färjplatserna Kivimo och Mossala, där färjor som kan jämföras med nya samt en nybyggnad erhölls, vilken kan sättas in på färjpasset Korpo - Houtskär från början av år 2013.
2. Upphandlingen av två (2) nya landsvägsfärjor inleddes år 2010. Den ena av färjorna kommer till Skärgårdshavet, till Skagen.
3. Därtill har ett projekt för att få två (2) förbindelsefartyg utrustade med oljebekämpningsberedskap inletts.

Projektet för att ändra avsnittet Iniö - Dalen - Houtskär - Mossala på Skärgårdens ringväg till landsväg pågår och enligt bedömningarna erhålls förbindelsesträckan i fråga som landsväg tidigast 2013 - 2014. För att projektet ska gå i uppfyllelse förutsätts det att strandplanen för Mossala fastställs. Även eventuella besvär fördröjer fattandet av vägbeslutet.

Operatörerna för trafiken i skärgården och även turismföretagarna behöver klart längre avtal för att tryggt göra investeringar och utveckla sin näring. En förbättring är på kommande för detta problem, eftersom avtalsperioderna genom åtgärd av trafikmyndigheterna i den närmaste framtiden förlängs.

Som aktuella exempel i praktiken, vilka inverkar på genomförandet av skärgårdstrafiken, kan följande åtgärder nämnas:

År 2011 har konkurrensutsatts:

- På Nagu södra ruttområde (den nuvarande södra och tvärsgående rutten) 2013 -2021, avtal har ingåtts med JS Ferryways Oy Ltd om att sköta trafiken.
- Väg färjan på Högsåra enskilda väg ändrades 1.10.2011 till landsvägsfärja. Finlands Färjetrafik Ab sköter trafiken 1.10.2011 - 31.12.2014.
- Landsvägsfärjetrafikservicen Kasnäs - Hitis 1.1.2012– 31.12.2018, ett avtal har undertecknats med Arctia Skärgårdsrederiet Ab om att sköta trafiken.

- Maantielauttaliikennepalvelu Kustavi – Iniö 1.1.2012 – 31.12.2016, sopimus liikenteen hoidosta allekirjoitettu Arctia Saaristovarustamo Oy:n kanssa.
- Maantielauttaliikennepalvelu Saaristotie I (Parainen – Nauvo) 2013 – 2022, sopimus liikenteen hoidosta on solmittu Suomen Lauttaliikenne Oy:n kanssa.
- Maantielauttaliikennepalvelu Saaristotie II (Nauvo – Korppoo ja Korppoo – Houtskari – Norrskata) 2013 – 2022, sopimus liikenteen hoidosta on solmittu Suomen Lauttaliikenne Oy:n kanssa.
- Maantielauttaliikennepalvelu Skagen 2013 – 2022, sopimus operoinnista on solmittu Euro Work Finland Oy:n kanssa.
- Maantielauttaliikennepalvelu Keistiö 2013 – 2022, sopimus liikenteen hoidosta solmittu Suomen Lauttaliikenne Oy:n kanssa.

Muut meneillään olleet hankinnat vuonna 2011:

- Saaristomeren raskaskuljetukset 2012 – 2015
- Houtskari – Iniö -reittialue 2012 – 2021
- Korppoon ja Paraisten reittialueet 2013 alkaen

Muuta:

- Pienelle Rengastielle saatiin kesällä 2011 isompi alus, M/S Östern.
- Jurmon laiturialueen ruoppaus toteutettiin syksyllä 2011.
- Norrskata, Kittuinen ja Galtby -lauttapaikkojen parannushanke on meneillään.

Kapasiteettipula on toistaiseksi ollut satunnaista, mutta ylimääräisten ajoneuvojen viemistä saariin tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (Varsinais-Suomen ELY-keskus) painotetaan matkailua, vaikkakaan odotuksia matkailijoiden lisäpalveluihin ei voida merkittävästi lisätä perusväylänpidon rahoituksella, jonka toivottavasti riittävä rahoitus tulee valtion budjetista.

Länsi-Turunmaalla Nauvossa on kevyen liikenteen reitin suunnitelma valmis ja lausunnot on saatu. Suunnitelma lähetetään seuraavaksi Liikennevirastoon hyväksymiskäsittelyä varten. Päätös saadaan aikaisintaan kesällä 2012. Rahoitus on vielä avoin. Pyörätie on rakennettu Rengastien jatko-osuudella kustavin keskustasta Vartsalan lossille. Näillä toimenpiteillä on liikenteen turvallisuuden lisäksi suora vaikutus pyöräilymatkailun lisääntymiseen.

- Landsvägsfärjetrafikservicen Kustavi- Iniö 1.1.2012– 31.12.2016, ett avtal har undertecknats med Arctia Skärgårdsrederiet Ab om att sköta trafiken.
- Landsvägsfärjetrafikservicen Saaristotie I (Pargas - Nagu) 2013 - 2022, ett avtal har ingåtts med Finlands Färjetrafik Ab om att sköta trafiken.
- Landsvägsfärjetrafikservicen Saaristotie II (Nagu - Korpo och Korpo - Houtskär - Norrskata) 2013 - 2022, ett avtal har ingåtts med Finlands Färjetrafik Ab om att sköta trafiken.
- Landsvägsfärjetrafikservicen Skagen 2013 - 2022, ett avtal om att operatör har ingåtts med Euro Work Finland Oy.
- Landsvägsfärjetrafikservicen Keistiö 2013 - 2022, ett avtal har ingåtts med Finlands Färjetrafik Ab om att sköta trafiken.

Andra upphandlingar som pågår år 2011:

- Skärgårdshavets tunga transporter 2012 - 2015
- Ruttområdet Houtskär - Iniö 2012 - 2021
- Ruttområdena för Korpo och Pargas fr.o.m. 2013

Annat:

- För Lilla Ringvägen erhöles sommaren 2011 ett större fartyg, M/S Östern.
- Muddringen av området för bryggan i Jurmo genomfördes på hösten 2011.
- Förbättringsprojektet på färjplatserna Norrskata, Kituis och Galtby pågår.

Kapacitetsbristen har tillsvidare varit sporadisk, men i mån av möjlighet borde man undvika att föra extra fordon till öarna.

I trafiksystemplanen (Egentliga Finlands ELY-central) betonas turismen, fastän förväntningarna på extra tjänster för turisterna inte betydligt kan utökas genom finansieringen för att upprätthålla grundfarleden, för vilket förhoppningsvis en tillräcklig finansiering kommer från statsbudgeten.

Planen för en rutt för den lätta trafiken i Västaboland i Nagu är färdig och utlåtandena har mottagits. Planen sänds som följande åtgärd till Trafikverket för handläggning för att godkännas. Beslutet erhålls tidigast på sommaren 2012. Finansieringen är ännu öppen. Cykelvägen är byggd på det förlängda avsnittet av Ringvägen från centrum i Gustavs till Vartsala färja. Dessa åtgärder har, förutom för trafiksäkerheten, en direkt verkan på att öka cykelturismen.

Aikarahdatun yhteysalusliikenteen aikataulujen yksityiskohdista sopivat keskenään ELY-keskus ja saaristokunnat, joita aikataulut koskevat. Kokonaispalvelusopimusten ja avustettavan liikenteen piirissä olevien reittien aikatauluista vastaa ao. liikennöitsijä.

Koska maakuntakaavan hyväksymistä parhaillaan käsitellään ympäristöministeriössä, ei tässä yhteydessä ja tässä vaiheessa oteta kantaa saaristoliikenteen ja elinkeinoelämän kannalta äärimmäisen tärkeisiin Parainen – Nauvo -yhteyden ja Örön väylän käsittelyyn

Vastuutahot: Varsinais-Suomen ELY-keskus, Saaristoliikenteen neuvottelukunta, liikennöitsijät, kunnat, Varsinais-Suomen liitto.

ELY-centralen och de skärgårdskommuner som berörs av tidtabellerna kommer sinsemellan överens om detaljerna i tidtabellerna för förbindelsebåttrafiken. Den aktuella operatören för trafiken svarar för tidtabellerna för de rutter som omfattas av avtalen om totalservice och den understödda trafiken.

Eftersom godkännandet av landskapsplanen som bäst handläggs hos miljöministeriet, tas inte i detta sammanhang och i detta skede ställning till behandlingen av den ytterst viktiga förbindelsen Pargas - Nagu och Örö-farleden.

Ansvariga parter: NTM-centralen för Egentliga Finland, Delegationen för skärgårdstrafiken, operatörerna, kommunerna, Egentliga Finlands förbund.

Tietoliikenneyhteydet

Valtioneuvoston päätös tukea haja-asutusalueiden nopeita laajakaistayhteyksiä 66 milj. € oli lähtökohdiltaan oikea. Lain toimeenpanon valmistelu ja valtioneuvoston päätös kunnilta tulevan rahoituksen tasosta ovat haitanneet oleellisesti Varsinais-Suomen saaristokuntien mahdollisuuksia osallistua hankkeen rahoitukseen. On olemassa uhka, että "Laajakaista kaikille 2015"-hankkeen eteneminen kaavaillussa laajuudessa voi vaarantua.

Varsinais-Suomen laajakaistaa koskevan hankeohjelman ja Houtskarın pääsaarten pilotin lähtökohtana oli ministeriön esittämä kuntarahoituksen taso 22 %. Tarkoituksena oli, että Euroopan unionin Suomeen osoittama 25 milj. € rahoitus jaetaan kaikille kunnille siten, että lakiin kirjattu 33 % kuntaosuus tulisi olemaan 22 %. Myöhemmin valtioneuvosto päätti, että kuntaosuudet vaihtelevat 8,22 ja 33 % välillä sen mukaan, mikä on kunnan taloudellinen tilanne ja laajakaistan toteuttamisen olosuhteet.

Tapahtuneet kuntaliitokset ovat muuttaneet aiemmin itsenäisinä toimineiden kuntien taloudellista asemaa. Ministeriön kuntalista olisi toisenlainen, jos kriteereitä olisi sovellettu aiemmin itsenäisiin, nyt Länsi - Turunmaan kaupunkiin kuuluviin Iniön, Houtskarın, Korppoon ja Nauvon kuntiin ja Naantalin kaupunkiin nyt kuuluvaan Velkuan kuntaan sekä Kemiönsaareen kuuluvaan Hiittisten saaristoon.

Varsinais-Suomen liitto ei ole kannanotoissaan hyväksynyt uuden kuntalistan kunnille kaavailtua 33 %:n maksutasoa. Liiton kanta on, että kuntien rahoitusvastuu ei missään kunnassa olisi 22 % suurempi ja että prosenttiosuus voisi tarvittaessa vaihdella kunnan eri osissa. On todennäköistä, että Laajakais-ta kaikille -hankkeen lähtökohtiin ei saada kyseistä muutosta. Liitto on ehdottanut lausunnossaan, että valtion tulee lisätä hankkeen rahoitus 33%:iin, jotta kaikki hyväksytyt hankkeet voitaisiin toteuttaa.

Laajakaista kaikille -hankkeessa on meneillään välitarkastelu, jonka pohjalta tehdään lakiin mahdollisesti ehdotettavat muutokset. Varsinais-Suomen liitto on esittänyt lausunnossaan vaatimuksen, että laissa olevaa kohtaa asiakkaan velvollisuudesta kustantaa liittynäverkko aina kahteen kilometriin asti kohtuullistettaisiin. Asia hoituisi ilman lain muutosta, kun "liittynäverkko" tulkitaan tässä tapauksessa kiinteistöverkoksi eli siksi verkon osaksi, joka toteutetaan ainoastaan asiakasta varten. Tällä tulkinnalla päästäisiin sellaiseen verkkopituuteen, joka voidaan kattaa 1 500 – 2 000 euron liittymämaksulla. Uu-

Telekommunikationerna

Statsrådets beslut om att stödja snabba bredbandsförbindelser med 66 milj. € var riktigt till sina utgångspunkter. Beredningen av lagens verkställighet och statsrådets beslut om nivån för den finansiering som ska komma från kommunerna har väsentligt varit till olägenhet för skärgårdskommunernas möjlighet i Egentliga Finland att delta i finansieringen av projektet. Det föreligger ett hot om framskridandet av projektet "Bredband för alla 2015" i den planerade omfattningen kan äventyras.

Utgångspunkten för beredningen av pilotprojektet för Houtskarıs huvudöar och projektprogrammet var den betalningsandelnivå på 22 % som anförts av kommunikationsministeriet. Den enda utgångspunkten var att den finansiering på 25 milj. € som anvisats av Europeiska unionen för Finland fördelas mellan alla kommuner sålunda att den i lagen noterade kommunandelen på 33 % skulle vara 22 %. Senare beslutade statsrådet att kommunandelarna varierar mellan 8,22 och 33 % allt efter vilken kommunens ekonomiska situation och förhållandena för att förverkliga bredbandet är.

De genomförda kommunsammanslagningarna har förändrat den ekonomiska ställningen för kommuner som tidigare varit självständiga kommuner. Ministeriets lista över kommuner vore en annan, om kriterierna hade tillämpats på de tidigare självständiga kommunerna Iniö, Houtskär, Korpo och Nagu, som nu hör till Väståboland, och Velkua kommun, som nu hör till staden Nådendal samt Hitis skärgård som hör till Kimitoön.

Egentliga Finlands förbund har inte i sina ställningstaganden godkänt den planerade betalningsnivån 33 % för kommunerna i den nya kommunlistan. Förbundets ståndpunkt är att kommunernas finansieringsansvar inte i någon kommun ska vara större än 22 % och att procentandelen vid behov kan variera i olika delar av kommunen. Det är sannolikt att ändring i fråga i utgångspunkterna för projektet Bredband för alla inte erhålls. Förbundet har i sitt utlåtande föreslagit att staten ska öka finansieringen för projektet till 33 %, så att alla de godkända projekten kunde genomföras.

Inom projektet Bredband för alla pågår en mellangranskning, utifrån vilken eventuellt de föreslagna ändringarna görs i lagen. Egentliga Finlands förbund har i sitt utlåtande framfört ett krav att den punkt i lagen som gäller kundens skyldighet att bekosta anslutningsnätet ända upp till två kilometer ska jämkas. Saken kunde ombesörjas utan ändring av lagen, då "anslutningsnät" i detta fall tolkas som fastighetsnät eller den del av nätet, som genomförs endast för kunden. Genom denna tolkning kunde

della tulkinnalla toteutuisi myös tavoite, että liittymämaksu olisi kaikille asiakkaille sama riippumatta sen sijainnista verkon liittymäpisteeseen.

Liitto on ehdottanut lausunnossaan, että valtion tulee lisätä rahoitusta hankkeeseen, jotta kaikki hyväksytyt hankkeet voitaisiin toteuttaa. Rahoituksen lisäys ei lisää valtion kuluja, koska Laajakaista kaikille -hankkeessa valtio saa verokertymänä osoittamansa tuen täysimääräisenä takaisin.

Vastuutahot: Liikenne- ja viestintäministeriö, kunnat, operaattorit, muut yritykset, Varsinais-Suomen liitto, Varsinais-Suomen ELY-keskus

man komma till en sådan längd på nätet, som kan täckas med en anslutningsavgift på 1 500 - 2 000 euro. Genom den nya tolkningen skulle även målet nås att anslutningsavgiften vore den samma för alla kunder oberoende av dess läge med hänsyn till nätets anslutningspunkt.

Förbundet har i sitt utlåtande föreslagit att staten ska öka sin finansiering i projektet, så att alla de godkända projekten kunde genomföras. En ökad finansiering ökar inte statens kostnader, eftersom staten i projektet "Bredband för alla" i skatteintäkter till fullo får tillbaka det stöd den anvisat.

Ansvariga parter: Kommunikationsministeriet, kommunerna, operatörerna, andra företag, Egentliga Finlands förbund, Egentliga Finlands NTM-central.

3.2. Saaristomatkailu ja muut elinkeinot

Visio 2020

Varsinais-Suomen saaristo

- on maan merkittävimpiä matkailu- ja virkistysalueita kotimaisten ja ulkomaisten matkailijoiden kohdealueena ja kestäväen kehityksen periaatteet huomioiva matkailu on edelleen vahvistanut asemansa saariston tärkeimpänä elinkeinona.
- Siellä toimii käytännöllisen tason osaamisen ja saaristoon sopivia yrityksiä ja työvoimaa.
- Siellä saariston perinteiset elinkeinot tuottavat korkealuokkaisia tuotteita ja palveluita maksukyisille asiakkaille.
- Uusi pienimuotoinen yritystoiminta on elinvoimaista.
- Vuorovaikutus ja yhteistyö Turun kaupunkiseudun toimijoiden kanssa on suunnitelmallista ja jokapäiväistä.
- Ulkomainen työvoima on tärkeä osa saariston työmarkkinoita ja sosiaalista rakennetta.
- Kevyen liikenteen väylä käsittää koko Rengastien.

3.2. Skärgårdsturismen och de andra näringarna

Framtidsvisionen 2020

Egentliga Finlands skärgård

- är ett av landets mest betydande turism- och rekreationsområden och ett målområde för utländska turister och turismen som beaktar principerna för en hållbar utveckling har befast sin ställning som den viktigaste näringen i skärgården.
- Där verkar företag och arbetskraft med kunnannde på praktisk nivå och lämpliga för skärgården.
- Där producerar skärgårdens traditionella näringar högklassiga produkter och service för kunder med betalningsförmåga.
- Den nya småskaliga företagsverksamheten är livskraftig.
- Växelverkan och samarbetet med aktörerna i Åbo stadsregion är planmässiga och vardagliga.
- Den utländska arbetskraften utgör en viktig del av skärgårdens arbetsmarknader och sociala struktur.
- Lättrafikleden innefattar hela Ringvägen.

Saaristomatkailu

Saaristomatkailu liitännäisineen on viime vuosien aikana noussut saariston tärkeimmäksi elinkeinoksi. Erityisesti Saariston Rengasteiden (Iso ja Pieni Rengastie) merkitys on ollut huomattava. Turun yliopiston maantieteen laitoksessa tehdyn opinnäytetyön ”Saariston Rengastien sosio-ekonomiset vaikutukset Varsinais-Suomen saaristokunnissa” (Riina Lundman) osoitti, että vuosien 1996 – 2006 aikana Saariston Rengasteitä kiertäneet matkailijat jättivät kohdealueen palveluihin rahaa yhteensä noin 16,4 miljoonaa euroa. Kerrannaisvaikutuksineen Saariston Rengasteistä aiheutuva välitön matkailutulo oli yhteensä noin 19,7 miljoonaa euroa. Rengasteiden kehittämistä koitui tänä aikana välittömiä yhteiskunnallisia kustannuksia vähintään 3 miljoonaa euroa, joten vaikutukset ovat olleet todella myönteiset.

Rengasteillä on ollut myönteisiä vaikutuksia sekä aluetalouteen että erityisesti matkailuyritysten toimintaan, joten Rengasteitä voidaan todella pitää saariston aluekehitystä tukevana hankekokonaisuutena. Jatkokehittämisen kannalta keskeisiä toimenpiteitä ovat erityisesti yhteysalusliikenteen riittävän rahoituksen turvaaminen valtion budjetissa, matkailutien entis-

Skärgårdsturismen

Skärgårdsturismen jämte sammanhörande näringar har under de senaste åren stigit fram som den viktigaste näringen i skärgården. Särskilt betydelsen av Skärgårdens Ringvägar (Stora och Lilla Ringvägen) har varit ansevärd. Arbetet för läroprovet ”Saariston Rengastien sosio-ekonomiset vaikutukset Varsinais-Suomen saaristokunnissa” (De socio-ekonomiska effekterna av Skärgårdens Ringväg i Egentliga Finlands skärgårdskommuner) (Riina Lundman) visade att de turister som under åren 1996 - 2006 färdades på Skärgårdens Ringväg lämnade kvar pengar för service inom målområdet totalt cirka 16,4 miljoner euro. Jämte multiplikatoreffekterna var den direkta turisminkomst som Skärgårdens Ringväg gav upphov till, sammanlagt cirka 19,7 miljoner euro. För utvecklandet av Ringvägarna blev de direkta kostnaderna för samhället under den tiden minst 3 miljoner euro, så verkningarna har verkligen varit positiva.

Ringvägen har haft positiva verkningar på både den regionala ekonomin och speciellt på turistföretagens verksamhet, varför Ringvägen verkligen kan betraktas som en projekthelhet, som stöder skärgårdens regionala utveckling. Med tanke på den fortsatta utvecklingen är de centrala åtgärderna i synner-

tä voimakkaampi tuotteistaminen matkailuyritysten toimesta ja yritysten yhteistyön parempi koordinointi. Rengasteiden kehittämistä on näin ollen kaikki syy jatkaa tehostetusti sekä hanketoiminnan että Rengasteiden varren kuntien ja matkailuyritysten yhteisillä rahoitusponnisteluilla.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus yhteysalusliikenteen maksuttomuudesta tuli voimaan 1. syyskuuta 2009. Välillisesti maksujen poistaminen synnyttää tarkistamispaiteita myös yhteysalusreiteillä, joita hoitaa yksityinen liikennöitsijä Varsinais-Suomen ELY -keskuksen tukemana. Maksut poistuvat myöhemmin myös tuetun liikenteen osalta, mikäli kyseisten reittien liikennepalveluissa siirrytään palvelusopimuksiin.

Tällä taas on mitä todennäköisimmin huomattava vaikutus matkailijamäärien kasvuun ja matkailuyrittäjien investointihalukkuuteen ja toimintansa kehittämiseen. Samanlainen positiivinen vaikutus tulee olemaan sillä, että liikenneviranomaiset jo ovat päättäneet pidentää liikennöitsijöiden kanssa tehtäviä sopimuksia.

Eräs saaristomatkaa myös kesäaikana rajoittava tekijä on jo pitkään ollut koulujen lomien ajoittaminen niin, että koulut alkavat jo elokuun puolivälissä. Tämä on ollut erityisen hankalaa muiden eurooppalaisten matkailijoiden palvelemisen osalta, kun lähes kaikkialla muualla Euroopassa elokuu on yleisin lomakuukausi. Koululaiset voisivat toimia kesätyöntekijöinä vielä elokuun ajan matkailuyrityksissä ja myös maataloudessa. Kun ulkomaisille ja kotimaisille matkailijoille voitaisiin myös elokuuta markkinoida matkailukautena, myös Rengasteiden varren matkailuyrittäjät voisivat pidentää sesonkia ja hankkia lisätuloja. Ison Rengastien matkailukautta pidennettiinkin jo vuosina 2010 - 2011 ja käynnissä olevan hankkeen kautta näin voidaan tehdä myös vuonna 2012. Näin Rengastien varren matkailuyritykset voivat hoitaa markkinointiaan turvallisesti jo tammikuun matkailumessuilla.

Naantalin kaupunki tekikin päätöksen, että Naantalin koulut aloittivat lukuvuotensa elokuussa 2011 viikkoa myöhemmin kuin vuonna 2010. Turussa taas tehtiin päinvastainen eli kielteinen päätös Turku Touringin vastaavalaaiseen esitykseen. Koska saariston matkailukausi pysähtyy vuosittain kuin seinään koulujen alkaessa elokuun puolivälissä, saaristotoimikunnan piirissä ja tietysti itse matkailuyrityksissä on vuosittain aika ajoittain pohdittu, että pitäisi jälleen yrittää vaikuttaa opetusviranomaisiin aluksi ainakin sellaisen kokeilutoiminnan aikaansaamiseksi, että halukkaat kunnat voisivat siirtää myöhemmäksi kahdella viikolla koulujen aloittamista. Näin saataisiin kokemuksia saariston vielä koko elokuun kestävästä matkailukaudesta niin ulkomaalaisilta kuin kotimaisilta matkailijoilta. Näin myös koululaiset ja opiskelijat voisivat näin toimia kesätöissä pitempään erityisesti matkailuyrityksissä, mutta myös muissa kesätöissä.

het att trygga en tillräcklig finansiering för förbindelsebåtstrafiken i statsbudgeten, en kraftigare utveckling än tidigare för att produktifiera turismvägen genom åtgärd av turistföretagen och en bättre koordinering av samarbetet mellan företagen. Under sådana förhållanden är det allt skäl att intensifierat fortsätta med att utveckla Ringvägarna genom gemensamma finansieringssatsningar av både projektverksamhet och de kommuner och turistföretag som ligger invid Ringvägen. Kommunikationsministeriets förordning om avgiftsfri förbindelsebåtstrafik trädde i kraft den 1 september 2009. Indirekt ger de slopade avgifterna upphov till ett tryck på en revidering även på förbindelsebåtsrutterna, som sköts av en privat operatör med stöd av Egentliga Finlands ELY-central. Avgifterna slopas senare även för trafiken med stöd, ifall man övergår till serviceavtal även inom de aktuella rutternas trafikservice.

Detta har mycket sannolikt en betydande inverkan på ökningen av antalet resenärer och turistföretagarnas vilja att investera och utveckla verksamheten. En likadan positiv inverkan torde komma av att trafikmyndigheterna redan har beslutat förlänga de avtal som ska ingås med operatörerna.

En faktor som också begränsar skärgårdsturismen sommartid har redan länge varit att skolornas ferier förläggs så att skolorna börjar redan i mitten av augusti. Detta har varit synnerligen besvärligt med tanke på betjäningen av andra europeiska turister, då augusti är den vanligaste semester månaden i Europa. Skoleleverna kunde vara sommararbetare ännu i augusti hos turistföretagen och även inom lantbruket. Då marknadsföringen kunde ske även till utländska turister, kunde turistföretagarna vid Ringvägarna förlänga sin säsong och skaffa sig extra inkomster. Turistsäsongen för Stora Ringvägen förlängdes i själva verket redan åren 2010 - 2011 genom det projekt som pågår och så kan man göra även år 2012. På så sätt kan turistföretagen vid Ringvägen sköta sin marknadsföring tryggt redan på turismmässan i januari 2012.

Nådendals stad fattade de facto ett beslut om att skolorna i Nådendal inledde sitt läsår i augusti 2011 en vecka senare än år 2010. I Åbo fattades igen det motsatta, dvs. ett negativt beslut på en motsvarande framställning av Turku Touring. Eftersom skärgårdens turismsäsong gör ett tvärstopp då skolorna börjar i mitten av augusti, har man inom skärgårdskommisionen och givetvis hos turistföretagen själva tidvis varje år diskuterat att man återigen borde försöka påverka undervisningsmyndigheterna för att till en början åtminstone få till stånd en sådan experimentverksamhet, att de kommuner som så önskar kunde flytta skolornas början vid en tidpunkt ett par veckor senare. På så sätt skulle man få erfarenheter av en turismsäsong för skärgården som varar hela augusti och de studerande kunde sålunda jobba i sommararbeten längre särskilt hos turistföretagen, men även i andra sommarjobb.

Ympärivuotisen saaristomatkaillen kehittämiseksi on esitetty mm., että saaristossa on vetovoimaa, joka tuo ihmisiä saaristoon: luonto, alkuperäisyys, rauha, hiljaisuus ja saariston eksotiikka. Erilaiset business-matkaillen muodot, "kieltolaki"-matkaillen, Vakka-Suomen kalastuspuiston hyödyntäminen kalastusmatkaillen kehittämisessä esimerkiksi ovat asioita, joita pitäisi uskaltaa tuotteistaa ja palvelujen laatua kehittää. Myös nykyisen sesongin ulkopuolisia tapahtumia tarvitaan (sadonkorjuujuhlat, muinaistulet, talvinuotta, tuhkamarkkinat jne.). Paikallisten saaristolaisuotteiden näkyvyys matkaillen luo aitoja saaristolaisuotteita. Luontomatkaillen on myös eräs saaristomatkaillen tulevaisuuden kehittämissuhte matkaillen yritysten ja sen liitännäisten Pan Parks-sertifioituneen (Pan Parks-kumppanuudet), koska alueella toimivat Saaristomeren kansallispuisto ja Saaristomeren biosfäärialue.

Vuonna 2009 aloitettua Ahvenanmaan saaristokuntien kanssa yhteistä Archipedale -pyöräilymatkailluhanketta jatkettiin vuoden 2011 kesän yli ja hanke sai eräänlaisen jatkon Central Baltic -rahoituksella "Central Baltic Cycling 2012 -2013"-hankkeenä, jossa ovat mukana Ruotsi, Suomi (Länsi-Turunmaa), Viro ja Latvia. Central Baltic-ohjelman elinkeinojen kehittämisen toimintalinjan (Economically Competitive and Innovative Region) kautta rahoitetuissa 12 hankkeessa on mukana keskeisiä varsinaissuomalaisia matkaillen- ja muita elinkeinojen edistämistoimijoita. Näistä hankkeista on erityisesti mainittava "Branding Scandinavian Islands".

Itämeri-strategiaan kuuluvassa matkaillen lippulaivahankkeessa "The Network of Baltic Sea Coastal and Rural Tourism" ovat mukana keskeiset matkaillutoimijat Varsinais-suomesta. Vastuuorganisaatioina ovat Varsinais-Suomen liitto ja Turku Touring, jonka Matkaillen ja elämystuotannon osaamiskeskus hoitaa hankkeen koordinaation käytännössä.

Vapaa-ajan veneily on edelleen saaristomatkaillen keskeinen kehittämissuhte, jolle uusi veneilysukupolvi voi luoda aivan uudentyyppisiä työtilaisuuksia (future marina).

Yleisesti voidaan todeta, että Varsinais-Suomessa tarvitaan kaudella 2012 - 2014 entistä välttämättömämmin matkailluhankkeiden kokonaiskoordinointia synergioiden aikaan saamiseksi ja päällekkäisten toimintojen välttämiseksi. Tässä riittää haastetta kaikille matkaillutoimijoille, mutta erityisesti Turku Touringille keskeisimpänä maakunnallisena matkaillutoimijana.

Yleisesti on todettava, että tehokkaasti toimivat ja riittävän palvelutason lautta- ja yhteysalusliikenneyhteydet yhdessä laa-

För att utveckla skärgårdsturismen året om har det bla. förts fram att skärgården har en dragningskraft, som för människorna ut i skärgården: natur, ursprunglighet, lugn, tystnad och skärgårdens exotik. Olika former av business-turism, "förbudslags"-turism, utnyttjandet av fiskeparken i Vakka-Suomi för att utveckla fisketurism etc. är saker som man borde våga produktifiera och utveckla tjänsternas kvalitet. Det behövs också evenemang utanför den nuvarande säsongen (skördefester, forneldar, notdragning på vintern, askmarknad osv.). Synligheten för de lokala skärgårdsprodukterna inom turismen skapar äkta skärgårdsupplevelser. Naturturismen är också ett av utvecklingsobjekten för skärgårdsturismen i framtiden med Pan Parks-certifieringarna (Pan Parks-partnerskap), eftersom Skärgårdshavets nationalpark och Skärgårdshavets biosfärområde verkar inom området.

Det gemensamma Archipedale -cykelturismprojekt som inleddes år 2009 tillsammans med Ålands skärgårdskommuner fortsatte man med över sommaren år 2011 och projektet fick ett slags fortsättning med Central Baltic-finansiering i "Central Baltic Cycling 2012-2013", med Sverige, Finland (Västaboland), Estland och Lettland som deltagare. Finansierade genom det prioriterade området (Economically Competitive and Innovative Region) för att utveckla näringarna i Central Baltic-programmet är viktiga aktörer i Egentliga Finland för att främja turismen och andra näringar med i 12 projekt. Av dessa projekt ska särskilt nämnas "Branding Scandinavian Islands".

I turismens flaggskeppsprojekt "The Network of Baltic Sea Coastal and Rural Tourism, som hör till Östersjö-strategin, deltar de centrala turismaktörerna i Egentliga Finland. Ansvariga organisationer är Egentliga Finlands förbund och Turku Touring, vars Kompetenscentrum för turism och upplevelseproduktion sköter koordineringen av projektet i praktiken.

Båtlivet under fritiden är alltjämt ett centralt utvecklingsobjekt för skärgårdsturismen som kan skapa arbetstillfällen av helt ny typ (future marina) för den nya båtsporsgenerationen.

Allmänt kan det konstateras att det i Egentliga Finland under perioden 2012 - 2014 behövs en mer direkt helhetskoordinering av turismprojekten för att åstadkomma synergieffekter och undvika överlappande verksamheter. Detta räcker som en utmaning för alla turismaktörer, men särskilt för Turku Touring som en turismaktör på landskapsnivå.

Allmänt ska det konstateras att trafiken med färj- och förbindelsbåtsförbindelser, som fungerar effektivt och med en tillräcklig servicenivå, tillsammans med mångsidiga turismprodukter av hög standard, befinner sig helt i en nyckelposition

dukkaiden ja monipuolisten matkailutuotteiden ohella ovat täysin avainasemassa, kun saaristomatkailusta pyritään tekemään eurooppalainen vetovoimatekijä. Varsinaisesti saaristomatkailun infrastruktuuria käsiteltiin edellisessä luvussa 3.1.

Vastuutahot: Turku Touring, matkailuyrittäjät, kunnat, Varsinais-Suomen liitto, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Saaristomeren kansallispuisto, Saaristomeren biosfäärialue, Vakka-Suomen kalastuspuisto, veneilyseurat, toimintaryhmät, Pohjoismainen Saaristoyhteistyö, Åbolands Skärgårdsstiftelse.

då man strävar efter att göra skärgårdsturismen till en europeisk attraktionsfaktor. I egentlig mening behandlades skärgårdsturismens infrastruktur i föregående kapitel 3.1.

Ansvariga parter: Turku Touring, turistföretagarna, kommunerna, Egentliga Finlands förbund, Egentliga Finlands NMT-central, Skärgårdshavets nationalpark, Skärgårdshavets biosfärområde, Vakka-Suomi fiskepark, båtsällskapen, verksamhetsgrupperna, Nordiskt Skärgårdssamarbete, Åbolands Skärgårdsstiftelse.

Muut elinkeinot

Muiden elinkeinojen kehittämisessä kalastuselinkeinojen kehittäminen on keskeistä. Tällä hetkellä tilanne on se, että 70 % kalaraaka-aineesta tulee ulkomailta. Suomalaista luonnonkalaa on markkinoilla 7 % ja suomalaista kasvatettua kalaa 23 %. Jo omavaraisuudenkin turvaaminen edellyttää tehotomia suomalaisen elinkeinokalatalouden kehittämisessä.

Vakka-Suomen kalastuspuistosta on saatu todella myönteisiä kokemuksia ekologisesti kestävästä kalatalousalueen kehittämiseksi maamme ehkä huomattavimmalla kalatalousalueella. Maassamme on tällä hetkellä seitsemän koeluontoista kalatalousaluetta, joista Vakka-Suomen kalastuspuisto on mallialueena päässyt pisimmälle. Varsinais-Suomen osalta pyritään siihen, että vuonna 2014 alkavalla EU:n elinkeinokalatalouden ohjelmakaudella maakunnan saaristoalueella on vähintään yksi, mutta mieluummin kaksi kalatalousaluetta.

Vajaasti hyödynnettyjen kalalajien tuotannollinen hyödyntäminen luo uusia työtilaisuuksia kalastajille. Näin ollen vajaasti hyödynnetyn kalan kalastustuen jatkuminen riittävän pitkään, vähintään viisi vuotta, on tärkeää, jotta ehditään riittävästi kehittämään korkealuokkaisia tuotteita näistä kaloista. Toisin sanoen tehdään lahnasta ja muista särkikaloista taas arvokala.

Eräänä lisätyötilaisuuksien muotona huolestuttavasti pienentyneelle kalastajien ammattikunnalle tarjoaa kalastusmatkailun kehittäminen, kun sille luodaan riittävät toimintaedellytykset.

Viime aikoina suureksi elinkeinokalatalouden uhkaksi ovat tulleet hylkeiden ja merimetsojen kalastajille aiheuttamat huomattavat saalisvahingot. Hylkeiden aiheuttamia vahinkoja on osittain pystytty lieventämään ns. hylkeensietokorvauksilla. Sen sijaan merimetson aiheuttamien laajojen ongelmien ratkaisemiseksi työ on vasta aivan alussa. Hylje- ja merimetsokantojen pienentämiseksi ja kalastajien ahdingon lieventämiseksi tarvitaan myönteisiä säännöksiä. Varsinais-Suomessa toimii sekä hylje- että merimetsoneuvottelukunta asian hallinnassa pitämiseksi. Kalataloutta käsitellään myös kohdassa 3.4. Ympäristö.

Pärnäisten VTS-toimintojen Turkuun siirtämisen aiheuttamien valtion työpaikkojen väheneminen tulee maakuntahallituksen mukaan korvata muiden valtion merellisten viranomaistoimintojen siirtämiseksi Pärnäisten toimipisteeseen, jota tulee kehittää, ja tehdä sinne tarvittavat investoinnit.

De andra näringarna

Vid utvecklandet av de andra näringarna är utvecklandet av fiskerinäringen central. I detta nu är situationen den att 70 % av fiskråvaran kommer från utlandet. Finländsk naturfisk finns det 7 % på marknaden och 23 % finländsk, odlad fisk. Redan tryggheten av en självförsörjning förutsätter effektiva åtgärder för att utveckla den finländska näringsfiskerihushållningen.

Av Vakka-Suomi fiskepark har man fått verkligen positiva erfarenheter om att utveckla ett ekologiskt fiskerinäringssområde på det kanske mest betydande fiskerinäringssområdet i vårt land. Det finns i dag sju fiskerinäringssområden av försöksnatur i vårt land, av vilka Vakka-Suomi fiskepark har kommit längst som modellområde. För Egentliga Finlands del strävar man efter att det ska finnas ett, men helst två fiskerinäringssområde på landskapets skärgårdsområde under EU:s programperiod för näringsfiskerihushållning som börjar år 2014.

Ett produktionsmässigt utnyttjande av fiskarter, som inte till fullo utnyttjats, skapar nya arbetstillfällen för fiskarna. Sålunda är det viktigt att det otillräckligt utnyttjade fiskestödet för inte till fullo utnyttjad fisk fortsätter tillräckligt länge, åtminstone fem år, så att man tillräckligt hinner utveckla högklassiga produkter av dessa fiskar. Med andra ord gör man åter braxen och andra mörtfiskar till värdefisk.

En form av extra arbetstillfällen för den oroväckande förminskade yrkeskåren av fiskare erbjuder utvecklandet av fisketurismen, då tillräckliga verksamhetsbetingelser skapas för den.

De betydande fångstskador som orsakats fiskarna av sälarna och storskarvarna, har blivit ett hot för fiskerinäringen på sista tiden. Man har delvis kunnat mildra de skador som orsakas av sälarna genom s.k. sältoleranssättningar. Däremot är arbetet med att lösa de omfattande problemen som orsakas av storskarven först i sin linda. För att minska säl- och storskarvsstammarna på ett hållbart sätt och mildra fiskarnas trångmål behövs det positiva stadganden. I Egentliga Finland verkar både en delegation för säl- och en för storskarvsärenden för att hålla frågan under kontroll. Fiskerinäringen behandlas också i avsnittet 3.4. Miljön.

Minskningen av statens arbetsplatser som orsakades av överflyttningen av VTS-funktionerna i Pärnäs till Åbo bör enligt landskapsstyrelsen ersättas genom att andra av statens maritima myndighetsverksamheter flyttas till verksamhetsstället i Pärnäs, vilket bör utvecklas och de nödvändiga investeringarna där bör göras.

Kaikkien saaristoelinkeinojen kehittämisessä tietoliikenneyhteyksien kehittäminen ja soveltaminen on luonnollisesti aivan keskeisessä roolissa.

Vastuutahot: Varsinais-Suomen ELY-keskus, Vakka-Suomen kalastuspuisto, kunnat, Åbolands Fiskarförbund, Varsinais-Suomen kalastajayhdistykset, yritykset, Turun yliopisto, Åbo Akademi, Turun ammattikorkeakoulu.

Vid utvecklandet av alla skärgårdsnätningar intar givetvis utvecklandet och tillämpningen av telekommunikationerna en helt central roll.

Ansvariga parter: Egentliga Finlands NMT-central, Vakka-Suomi fiskepark, kommunerna, Åbolands Fiskarförbund, Egentliga Finlands fiskarföreningar, företagen, Åbo universitet, Åbo Akademi, Åbo yrkeshögskola.

3.3. Asuminen saaristossa

Visio 2020

Varsinais-Suomen saaristossa

Väestönkehitys on positiivinen vetovoimaisena asumisympäristönä.

- Huomattava määrä vapaa-ajan asukkaista on muuttanut saariston vakinaiseksi asukkaaksi.
- Vapaa-ajan asukkaat asuvat pitkiä aikoja kakkos-asunnollaan osa-aikaisen etätöön lisääntymisen ja eläkeläisten suuren määrän seurauksena.
- Vapaa-ajan asukkaille suunnatut hoivapalvelut työllistävät merkittävästi.
- Suurelta osin sähköisesti hoidetut julkiset palvelut toimivat hyvin.

Asuminen saaristossa voidaan jakaa vakituiseen asumiseen ja vapaa-ajan asumiseen, vaikka raja näiden välillä on häilyvä ja on määrittelykysymys.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen saariston kehittämistä 2010 – 2011 toimenpide-ehdotusten mukaan keskeinen edellytys yleensä asumiselle ovat kaavoitus ja rakentaminen rannoille. Tässä kohdin huomioidaan valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet ja niiden tarkistuspäätös kaavoituksessa. Kaavoitusta ja poikkeamismenettelyjä tulee kehittää niin, että luodaan riittävät mahdollisuudet pitkäaikaiselle asumiselle vapaa-ajan asunnoilla ja vapaa-ajan asuntojen muuttumiselle vakinaiseksi asumiseksi ympäristönäkökohdat huomioiden. Tehtyjen kuntaliitosten osalta on syytä kansalaisten yhdenvertaisuuden turvaamiseksi tarkistaa ja yhtenäistää poikkeamislupamenettelyt, mikäli ne aikaisemmin olivat erilaiset yhtyneissä kunnissa.

Kunnat saavat maankäyttö- ja rakennuslaissa edellytetyllä tavalla päättää, missä laajuudessa ranta-alueita käytetään vapaa-ajan asumisen ohella vakituiseen asumiseen. Kunnat voivat soveltaa ympäristöministeriön rantasuunnitteluoppaan ohjeita esimerkiksi

- miten kaavamerkintöjä käytetään sekä vapaa-ajan asumisen että vakituisen asumisen sallimiseksi samalla rakennuspaikalla ja
- että rakennusoikeus on rakennuspaikkakohtaisesti riittävä vapaa-ajan asumisen ja vakituisen asumisen tarpeisiin.

3.3. Boendet i skärgården

Framtidsvision 2020

I Egentliga Finlands skärgård

- är befolkningsutvecklingen positiv som en attraktiv boendemiljö
- En betydande del av fritidsinvånarna har flyttat och blivit stadigvarande invånare i skärgården.
- Fritidsinvånarna bor långa tider i sin andrabostad till följd av att distansarbetet på deltid har ökat och det stora antalet pensionärer.
- Vårdservicen som är riktad till fritidsinvånarna sysselsätter betydligt
- Den offentliga servicen som till stor del sköts elektroniskt fungerar väl.

Boendet i skärgården kan indelas i stadigvarande boende och fritidsboende, fastän gränsen mellan dem är vacklande och det är en fråga om definition.

Enligt åtgärdsförslagen i statsrådets principbeslut för att utveckla skärgården 2010-2011 är den centrala förutsättningen för boendet planläggning och byggande på stränderna. På denna punkt beaktas de riksomfattande målen för områdenas användning och beslutet om att revidera dem vid planläggningen. Planläggningen och förfarandena för undantag ska utvecklas så att tillräckliga möjligheter skapas för ett långvarigt boende i fritidsbostäderna och att fritidsbostäderna ändras för stadigvarande boende med beaktande av miljösynpunkterna. Med hänsyn till de kommunsammanslagningar som företagits är det skäl att revidera och förenhetliga förfarandena för undantagslov, ifall de tidigare varit olika i de fusionerade kommunerna, för att trygga jämställdheten för medborgarna.

Kommunerna får på det sätt som förutsätts i markanvändnings- och bygglagen besluta om i vilken utsträckning strandområdena används för stadigvarande boende vid sidan om fritidsboendet. Kommunerna kan tillämpa anvisningarna i miljöministeriets handbok i strandplanering exempelvis

- hur planbeteckningar används både för att tillåta fritidsboende och stadigvarande boende på samma byggplats och
- att byggrätten är för de enskilda byggplatserna tillräcklig för behoven av fritidsboendet och det fasta boendet.

Vapaa-ajan asuntojen uudisrakentaminen turvataan riittävän joustavalla poikkeamispolitiikalla jo kaavojen laatimisen aikana huomioiden se, etteivät poikkeamispäätökset vaikeuta kaavan tarkoituksen toteuttamista. Rakentamisen ohjausta on syytä kehittää niin, että se mahdollistaa vapaa-ajan asuntojen muuttamisen ympärivuotiseen käyttöön.

Saaristoasiain neuvottelukunta suunnittelee parhaillaan käynnistävää selvityshankkeen, joka olisi kaksiosainen. Ensimmäinen osa olisi saaristo- ja saaristo-osakunnille tehtävä kuntakysely, jossa kuntien nykykäytännöt selvitetäisiin kaavoituksen ja poikkeamispäätösten näkökulmasta uusien vakituisten asuntojen rakentamisen, vapaa-ajan asuntojen muuttamisen vakituiseksi asunnoiksi ja elinkeinotonttien sekä mahdollisuutta rakentaa samalle paikalle vakituinen ja vapaa-ajan asunto. Samansisältöinen kysely tehdään soveltuvin osin kiinteistöväilytyksille.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmällä on oma maaseutuasumisen teemaryhmä, jonka tavoitteena on vähentää maalla ja saaristossa asumisen esteitä ja edistää maalle ja saaristoon muuttoa kaikin mahdollisin tavoin. Teemaryhmän toimikausi kestää vuoden 2013 loppuun. Helmikuussa 2007 valmistui maaseutuasumisen kehittämisohjelma Asuinmaaseutu 2007 – 2010, jota parhaillaan täydennetään tietynlaisella tiivistetyllä toimintaohjelmalla vuoden 2013 loppuun asti ulottuvaksi. Teemaryhmällä on omat maaseutuasumisen maakuntaryhmänsä lähes kaikissa maakunnissa ja myös Varsinais-Suomessa.

Vakituisten asumisen osalta valtioneuvoston periaatepäätös korostaa, että organisoidaan omistus- ja vuokra-asumista edistäviä kehittämissankkeita, jotka tähtäävät tonttitarjonnan sekä uudis- ja korjausrakentamisen turvaamiseen. Taajamiin ja kyliin tulisi kehittää asumisen uusia vetovoimaisia malleja, joissa rantoja hyödynnetään kestäväällä tavalla. On myös syytä tukea saaristokyläiden infrastruktuurin parantamista ja ulottaa sähköverkko pysyvästi asuttuihin saariin, joissa sähköä ei vielä ole.

Vapaa-ajan asumista tulee periaatepäätöksen mukaan kehittää työ- ja elinkeinoministeriön vuonna 2009 julkaiseman viimeisimmän mökkibarometrin ehdotusten mukaisesti. Mökkibarometri uusitaan joka viides vuosi.

Työ- ja elinkeinoministeriö/Saaristoasiain neuvottelukunta teetti keväällä 2010 selvityksen ”Loma-asumisen taloudelliset ja työllisyysvaikutukset Suomessa”. Selvityksen mukaan loma-asumisen talousvaikutukset 2010 olivat koko maassa yhteensä 7,4 miljardia euroa. Maakunnittain eurot jakautuivat niin, että maan mökkirikikimmassa maakunnassa Varsinais-Suomessa

Nybyggnationen av fritidsbostäder tryggas genom en tillräckligt flexibel undantagspolitik redan då planerna utarbetas med beaktande av att undantagsbesluten inte försvårar uppnåendet av planens mål. Det är skäl att utveckla styrningen för byggandet så att det gör det möjligt att ändra fritidsbostäderna för användning året om.

Delegationen för skärgårdsärenden planerar som bäst att starta ett utredningsprojekt i två delar. Den första delen skulle vara en kommunenkät ställd till skärgårds- och skärgårdsdelskommunerna, där kommunernas nuvarande praxis skulle utredas ur planläggningens och undantagsbeslutens synvinkel för byggandet av nya stadigvarande bostäder, ändringen av fritidsbostäder till stadigvarande bostäder och näringstomterna samt möjligheten att på samma plats bygga en stadigvarande och fritidsbostad. En förfrågan med samma innehåll görs i tillämpliga delar för fastighetsmäklarna.

Samarbetsgruppen för landsbygdspolitik har en egen temagrupp för landsbygdsboende, vars mål är att minska hindren för boendet på landet och i skärgården och främja flyttningen till landsbygden och skärgården på alla möjliga sätt. Temagruppens mandatperiod varar till utgången av år 2013. I februari 2007 blev utvecklingsprogrammet för boendet på landsbygden Boendelandsbygden 2007-2010 färdigt, vilket som bäst kompletteras med ett visst handlingsprogram i koncentrerad form och som sträcker sig till slutet av år 2013. Temagruppen har sina egna landskapsgrupper för boende på landsbygden i nästan alla landskap och även i Egentliga Finland.

I fråga om det stadigvarande boendet framhåller statsrådets principbeslut att man organiserar utvecklingsprojekt som främjar boende i ägarbostad och på hyra, vilka siktar till att trygga utbudet på tomter samt nybyggnads- och reparationsbyggandet. I tätorterna och byarna borde det utvecklas nya attraktiva modeller för boendet, där stränderna utnyttjas på ett hållbart sätt. Det är också skäl att stödja en förbättring av infrastrukturen och att utsträcka elnätet till de stadigvarande bebodda öarna, där det ännu inte finns elektricitet.

Fritidsboendet skall enligt principbeslutet utvecklas enligt förslagen i den senaste stugbarometern som publicerades av arbets- och näringsministeriet 2009. Stugbarometern förnyas vart femte år.

Arbets- och näringsministeriet/Delegationen för skärgårdsärenden lät på våren 2010 göra en utredning ”De ekonomiska och sysselsättningseffekterna av fritidsboendet i Finland”. Enligt utredningen var de ekonomiska effekterna av fritidsboendet 2010 i hela landet totalt 7,4 miljarder euro. För de enskilda landskapen fördelade sig eurobeloppen så att eurobeloppen

mökkeilyn eurot olivat kaikkiaan 788 miljoonaa euroa eli selvästi eniten koko maassa. Näin ollen kaikki toimenpiteet ja hankkeet, jotka edistävät mökkeilyä eri muodoissaan ovat saaristoalueiden keskeisiä kehittämiskohteita vuosina 2012 – 2014 ja erityisesti näin on Varsinais-Suomen saaristoalueella.

On tarpeen organisoida vapaa-ajan asumisen hyödyntämistä edistäviä selvitys- ja kehittämishankkeita, jotka tähtäävät riittävän mökkitarjonnan ja uudisrakentamisen turvaamiseen, vapaa-ajan asuntojen peruskorjauksen, energia-, vesi- ja jätehuollon sekä liikenneyhteyksien kehittämisen aktivointiin, kylmäisten mökkialueiden sekä vakituisen asutuksen lomassa olevien vapaa-ajan asumiston tien riittävään tarjontaan, mökkiläisten osallistumisjärjestelmien luomiseen ja mökkiläisten osaamisen hyödyntämiseen, mökillä asumisen kasvun tukemiseen, mökkiläisissä olevan ostovoiman hyödyntämiseen, mökkien vuokralle annon edistämiseen ja ympäristöystävällisten mökkeilyn mallien luomiseen.

Kunnissa on myös syytä parantaa vapaa-ajan asukkaiden mahdollisuuksia saada kunnallisia peruspalveluja mökkikunnassa. Selvitetään vapaa-ajan asukkaiden tarvitsemien terveyskeskuspalvelujen laajentamisen ja rahoituksen mahdollisuudet kiireellistä hoitoa edellyttävistä palveluista sellaisiin terveyspalveluihin, joiden noutoa kotikunnasta ei voida pitää kohtuullisena eikä tarkoituksenmukaisena.

Uusi vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki parantaa asioita tässä suhteessa, mutta myös asettaa uusia haasteita erityisesti saaristoterveyskeskuksille. Mökkikuntien terveydenhoitohenkilöstön resursointiin ja yksityisten terveyspalvelujen käytön mahdollisuuksiin tuleekin kiinnittää erityishuomiota kysynnän huippuaikoina.

Pidemmällä tähtäimellä on periaatepäätöksen mukaan selvitettävä tarve ja mahdollisuudet jättää mökkiläisten maksamat kiinteistöverot huomiotonta valtionosuusjärjestelmään kuuluvassa kuntien verotulojen tasauksessa sekä myös pidemmällä tähtäyksellä tarve- ja mahdollisuudet siirtää osa mökkiläisten maksamista kunnallisveroista mökkikuntiin.

Vakituisesti asukkaaksi kirjautuminen vaihtelee koko maassa ja myös maakuntien, kuten esimerkiksi Varsinais-Suomen sisällä suuresti. Maistraattien käytännöt vakituisesti asukkaaksi hyväksymisessä tulee saada mahdollisimman yhtenäisiksi koko maassa, mihin Saaristoasiain neuvottelukuntakin on kiinnittänyt huomiota ja yrittänyt neuvotteluteitse saada aikaan positiivisia ratkaisuja ja käytäntöjä. Asiaa tulee edelleen pitää esillä ja kehittää vapaampaan ja joustavampaan suuntaan.

från stugboendet i landets stugrikaste landskap Egentliga Finland inalles var 788 miljoner euro eller klart mest i hela landet. Under sådana förhållanden är alla åtgärder och projekt som främjar stugboende i olika former centrala utvecklingsobjekt för skärgårdsområdena åren 2012 - 2014 och i synnerhet är detta fallet på Egentliga Finlands skärgårdsområde.

Det är nödvändigt att utnyttja utrednings- och utvecklingsprojekt som främjar fritidsboendet och som siktar till att trygga ett tillräckligt utbud av stugor och nybyggnation, grundläggande reparation av fritidsbostäderna, att aktivera energi-, vatten- och avfallshanteringen samt trafikförbindelserna, till ett tillräckligt utbud av tomter för byaliknande stugområden och fritidsboende bland det stadigvarande boende, till att skapa ett system för stugboarnas deltagande och att utnyttja stugboarnas kompetens, att främja ökat boende i stugan att utnyttja stugboarnas köpkraft, att främja uthyrningen av stugor och att skapa modeller för ett miljövänligt stugboende.

Det är också skäl att i kommunerna förbättra fritidsinvånarnas möjligheter att få kommunal grundservice i stugkommunen. Man utreder möjligheterna att utvidga och finansiera de hälsocentraltjänster som fritidsinvånarna behöver till sådana hälsovårdstjänster som fritidsinvånarna behöver, där det varken kan anses vara skäligt eller ändamålsenligt att hämta dem i hemkommunen.

Den nya hälsovårdslag som trädde i kraft år 2011 förbättrar sakernas tillstånd i detta avseende, men ställer även nya utmaningar särskilt för skärgårdens hälsocentraler. Det ska även fästas särskild uppmärksamhet under toppsäsongerna för efterfrågan på resurseringen av stugkommunernas hälsovårdspersonal och möjligheterna att utnyttja privata hälsovårdstjänster.

På längre sikt ska enligt principbeslutet behovet av och möjligheterna att lämna de fastighetsskatter som betalas av stuginvånarna obeaktade vid utjämningen av kommunernas skatteintäkter som hör till statsandelssystemet utredas samt också på längre sikt behovet av och möjligheterna att överföra en del av de kommunalskatter som betalas av stuginvånarna till stugkommunerna.

Registreringen som fast bosatt invånare varierar i hela landet i hög grad och även i landskapen, såsom exempelvis inom Egentliga Finland. Man bör få magistraternas praxis för att godkänna en person som fast bosatt invånare så enhetlig som möjligt i hela landet, på vilket Delegationen för skärgårdsärenden har fäst uppmärksamhet och på förhandlingsväg försökt få till stånd positiva lösningar och rutiner. Saken bör alltjämt hållas aktuell och utvecklas i en friare och mer flexibel riktning.

Vastuutahot: Oikeusministeriö, Saaristoasiain neuvottelukunta, kunnat, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Varsinais-Suomen maistraatti, Varsinais-Suomen kylät ry, toimintaryhmät, Varsinais-Suomen liitto, Åbolands Skärgårdsstiftelse, Turun yliopisto.

Ansvariga parter: Justitieministeriet, Delegationen för skärgårdsärenden, kommunerna, Egentliga Finlands NMT-central, Magistraten i Egentliga Finland, Varsinais-Suomen kylät ry (Egentliga Finlands byar rf.), aktionsgrupperna, Egentliga Finlands förbund, Åbolands skärgårdsstiftelse, Åbo universitet.

3.4. Ympäristö

Visio 2020

Varsinais-Suomen saaristossa

- Rantojen suunnittelulla on varmistettu laajojen vapaiden rantojen säilyminen yleisessä virkistyskäytössä, mikä tukee myös matkailun kasvua.
- Luonnon monimuotoisuus ja päästöttömät yhdyskunnat ovat kaikkien saaristolaisten ylpeyden aihe.
- Saaristomeren tila on parantunut, mikä on kansainvälisesti tunnustettu imagotekijä erityisesti saaristomatkailun ja korkeatasoisen asumisen kannalta.

Itämeren suojelu on vuosikaudet ollut keskeinen koko Itämeren alueen valtioita koskeva kehittämiskohde. Varsinais-Suomessa tämä tarkoittaa erityisesti herkän Saaristomeren tilan heikentymisen pysäyttämistä.

Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitos ja Åbo Akademin meribiologian laitos ovat vuosikymmeniä tehneet ansio-kasta tutkimustyötä erityisesti Saaristomeren tilan jatkuvaa seurantaa ja tutkimusta toteuttaen. Saaristomeren kansallispuisto, Saaristomeren biosfäärialue ja Pro Saaristomeri-ohjelma ovat olleet keskeisissä rooleissa niin Saaristomeren suojelun ja saaristoelinkeinojen yhteen sovittamisessa ja ovat sitä jatkossakin monien hankkeiden muodossa.

Saaristomeren tilan parantamiselle luo puitteet Kokemäenjoen – Selkämeren – Saaristomeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma ja erityisesti siihen kytkeytyvät Varsinais-Suomen pintavesien toimenpideohjelma ja Lounais-Suomen pohjavesien toimenpideohjelma. Jatkossa näitä täydentää meristrategiadirektiivin mukainen merenhoidon suunnittelu. Kevään 2011 aikana on Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Varsinais-Suomen liiton välillä allekirjoitettu laajennettu Pro Saaristomeri-ohjelmaa koskeva sopimus 2010 – 2015 niin, että siihen sisältyy vastaavaksi ajanjaksoksi Varsinais-Suomen vesien- ja merenhoidon toteuttaminen. Organisaation osalta tämä tarkoittaa sitä, että organisaatio jakautuu Varsinais-Suomen vesienhoidon yhteistyöryhmään, Pro Saaristomeri-johtoryhmään ja tukiyksikköön, vesistöalueryhmiin, joita ovat Vakka-Suomi, Paimionjoki, Salon seutu ja Saaristomeri, pohjavesi-ryhmä ja sektorikohtaiset teemaryhmät sekä kansalais-toiminnan ja ympäristötietoisuuden edistäminen. Centrum Balticum-säätiön yhteydessä Turussa toimii Saaristomeren suojelurahasto, joka tukee Saaristomeren rehevöitymisen torjuntaa.

3.4. Miljön

Framtidsvisionen 2020

I Egentliga Finlands skärgård

- Har det försäkrats genom planering av ständerna att vidsträckta fria stränder bevaras för det allmänna rekreatjonsbruket, vilken även stöder en ökad turism.
- Naturens mångfald och utsläppsfria samhällen är anledning till stolthet för alla skärgårdsbor.
- Skärgårdshavets tillstånd har förbättrats, vilket är en internationellt erkänd imagefaktor särskilt med hänsyn till skärgårdsturismen och ett högklassigt boende.

Skyddet av Östersjön har i årtal varit ett centralt utvecklingsobjekt som berör staterna i hela Östersjöområdet. I Egentliga Finland innebär detta speciellt att försämringen av det känsliga tillståndet för Skärgårdshavet stoppas.

Skärgårdshavets forskningsinstitut vid Åbo universitet och Åbo Akademis institution för havsbiologi har i decennier utfört förtjänstfullt forskningsarbete och genomfört speciellt en kontinuerlig uppföljning och utforskning av Skärgårdshavets tillstånd. Skärgårdshavets nationalpark, Skärgårdshavets biosfärområde och Pro Skärgårdshavet-programmet har intagit centrala roller både vid sammanjämkandet av skyddet av Skärgårdshavet och skärgårdsnäringarna och de är det också i fortsättningen i form av många projekt.

Förvaltningsplanen för Kumo älvs - Bottenhavets - Skärgårdshavets avrinningsdistrikt skapar en ram för förbättrandet av Skärgårdshavets tillstånd och i synnerhet åtgärdsprogrammet för Egentliga Finlands ytvatten och åtgärdsprogrammet för Sydvästra Finlands grundvatten. I fortsättningen kompletteras de av en planering av havens vård enligt havsstrategidirektivet????? Under våren 2011 har mellan Egentliga Finlands ELY-central och Egentliga Finlands förbund undertecknats ett utvidgat avtal om Pro Skärgårdshavet-programmet 2010 - 2015 så att i det som motsvarande tidsperioder ingår en del, som gäller ett genomförande av Egentliga Finlands vatten- och havsvård. Vad organisationen beträffar innebär detta att organisationen delas upp i samarbetsgruppen för Egentliga Finlands vattenskydd, ledningsgruppen och stödenheten för Pro Skärgårdshavet, i grupper för avrinningsdistriktet, vilka är Vakka-Suomi, Pemar å, Saloregionen och Skärgårdshavet, grundvattengruppen och de sektorvisa temagrupperna samt funktionen för främjande av medborgarverksamhet och miljömedvetenhet. Dessutom verkar Skärgårdshavets Skyddsfond som en del av Pro Skärgårdshavet-programmet i samband med Centrum Balticum-centralen, vilken stöder bekämpningen av Skärgårdshavets eutrofiering.

Saaristomeren vakavaan tilaan kiinnitettiin helmikuussa 2010 huomiota korkean tason ”Baltic Sea Action Summitissa”-huippukokouksessa. Suomen hallitus sitoutui kokouksessa siihen, että vuoteen 2020 mennessä kaikilla toimialoilla ryhdytään tehostettuihin toimiin Saaristomeren tilan parantamiseksi vuoteen 2020 mennessä. Sitoumuksen mukaan tehostettuja toimia tehdään seuraavien pääotsikoiden alla:

1. Vähennetään maatalouden ravinnekuormitusta Saaristomereen laskevalla valuma-alueella.
2. Pyritään ravinteiden kierrätyksen esimerkkialueeksi.
3. Vähennetään yhdyskuntien jätevesikuormitusta.
4. Vähennetään haja-asutuksen jätevesikuormitusta.
5. Siirytään fosfaatittomiin pesuaineisiin koko Itämeren alueella.
6. Minimoidaan aluksista aiheutuvien jätevesien pääsemistä mereen.
7. Minimoidaan ruoppauksista aiheutuvia ympäristöhaittoja.
8. Tuetaan fosforin vähentämistä merestä ns. vajaahyödynnetyn kalan (särkikalat) kalastuksella ja Itämerestä pyydetyn kalan käyttämistä rehuna vesiviljelyssä (ravinteiden suljettu kierto).

Vid toppkonferensen ”Baltic Sea Action Summit i februari 2010 fästes uppmärksamhet på Skärgårdshavets allvarliga tillstånd. Finlands regering utfäste sig vid konferensen att man före år 2020 på alla verksamhetsområden skrider till effektiverade åtgärder för att förbättra Skärgårdshavets tillstånd före år 2020. De effektiverade åtgärderna enligt utfästelsen görs under följande huvudrubriker:

1. Lantbrukets näringsbelastning minskas på det upprinningsområde som utmynnar i Skärgårdshavet.
2. Man strävar efter att vara ett föredömligt område för återvinning av näringsämnen.
3. Samhällellas avloppsvattenbelastning minskas.
4. Avloppsvattenbelastningen från glesbosättningen minskas.
5. Man övergår till fosfatfria tvättmedel inom hela Östersjöområdet.
7. De miljölägenheter som orsakas av muddringar minimeras.
8. En minskning av fosfor stöds genom fiske av s.k. mindretutnyttjad fisk (mörtfiskar) och användningen av fisk som fångats i Östersjön som foder vid aquakultur (slutet kretslopp för näringsämnen).

Varsinais-Suomen ELY-keskus teki sitoumuksen pohjalta jo keväällä 2010 käytännön toimenpide-esitykset kaikkiin sitoumuksen kohtiin, jotta jo käynnissä olevia toimia voitaisiin tehostaa ja aloittaa uusia sitoumukseen sisältäviä toimia. Budjettineuvotteluissa 2011 oli varmistumassa erinäisten edunvalvontatoimien jälkeen pari vuotta sitten aloitetun maatalouden ravinnekuormituksen vähentämiseen pyrkivän TEHO PLUS -hankkeen ja vedenalaisen meriluonnon inventoimiseen liittyvän VELHO -hankkeen jatkorahoitukset Varsinais-Suomen osalta vuonna 2012. Muilta osin budjettiesityksessä ei kuitenkaan valitettavasti esitetty uusia määrärahoja hallituksen sitoumuksen osalta.

Hallituksen sitoumuksen perusteella asetettu työryhmä julkisti maaliskuussa 2011 työryhmämuistionsa "Suomesta ravinteiden kierrätyksen mallimaa", jonka erityisessä B-osassa kuvataan työryhmän ehdotukset tehostetuista toimenpiteistä Saaristomeren tilan parantamiseksi vuoteen 2020 mennessä. Johtopäätöksissään työryhmä toi esiin toisaalta toimenpiteet, jotka ovat toteutettavissa rahoituksen järjestymisen jälkeen ja toisaalta toimenpiteet, jotka vaativat lainsäädännön ja maatalouden tukijärjestelmän muutoksia ja lisäselvityksiä, niitä tässä sen tarkemmin erittelemättä.

Lokakuussa 2011 maakunnan yhteistyöryhmä hyväksyi maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman vuosiksi 2012 – 2013. Toteuttamissuunnitelman viidestä (5) tärkeimmästä hankekokonaisuudesta yksi on Itämeren / Saaristomeren tilan parantaminen. Tämä luo rahoituspuitteet tämän hankekokonaisuuden hankkeistuksen tehostamiseen Varsinais-Suomessa maatalouden valumapäästöjen osalta Saaristomeren ja Selkämeren alueilla.

Central Baltic-ohjelman 2007 - 2013 ympäristötoimintalinjan (Safe and Healthy Environment) kautta rahoitetuissa noin 20 hankkeessa on ollut tai on tällä hetkellä mukana keskeisiä varsinaissuomalaisia ympäristötoimijoita.

Laki Selkämeren kansallispuistosta tuli voimaan 1.7.2011. Tässä kohdin on tärkeää pitää edunvalvonnankeinoin huoli siitä, että Selkämeren kansallispuiston perustamisvaiheessa paikallisille asukkaille ja ennen kaikkea kalataloudelle luvatut asiat myös toteutetaan täysimääräisesti. On myös korostettava rakentavaa yhteistyötä Selkämeren kansallispuiston ja Vakka-Suomen kalastuspuiston toimenpiteiden välillä. Niin ikään tarvitaan yhteinen näkemys Katanpään linnakesaaren ja Isonkarin majakkasaaren matkailullisessa kehittämisessä alueen paikallisten toimijoiden ja Metsähallituksen välillä.

Varsinais-Suomen ympäristöministeriössä vahvistettavina olevissa maakuntakaavoissa on merkitty muutamia tuulivoimatuotantoon soveltuvia kohteita saaristoalueilla. Laajemmin tuulivoimatuo-

Egentliga Finlands NMT-central gjorde utifrån utfästelsen redan på våren 2010 framställningar om åtgärder i praktiken för alla punkter i utfästelsen, så att de redan pågående åtgärderna skulle kunna effektiveras och nya åtgärder inledas vilka ingår i utfästelsen. Vid budgetförhandlingarna 2011 höll det på att erhållas säkerhet efter olika intressebevakningsåtgärder för en fortsatt finansiering av det TEHO PLUS-projekt som inleddes för ett par år sedan och vilket strävar efter att minska lantbrukets näringsbelastning och för det VELHO-projekt som hänför sig till en inventering av den submarina havsmiljön för Egentliga Finlands del år 2012. Till övriga delar har det beklagligtvis i budgetpropositionen dock inte föreslagits nya anslag i fråga om regeringens utfästelse.

Den arbetsgrupp som på grundval av regeringens utfästelse till sattes offentliggjorde i mars 2011 sin arbetsgruppsrapport "Suomesta ravinteiden kierrätyksen mallimaa" (Finland ett modelland för återvinning av näringsämnen), i vars särskilda B-del arbetsgruppens förslag för effektiviserade åtgärder för att förbättra Skärgårdshavets tillstånd före år 20320 beskrivs. I sina slutsatser förde arbetsgruppen fram dels de åtgärder som kräver ändringar av lagstiftningen och lantbrukets stödsystem och tilläggsutredningar, utan att de här desto mer noggrant specificeras.

I oktober 2011 godkände landskapets samarbetsgrupp genomförandeplanen för landskapsprogrammet för åren 2012 - 2013. En av de fem (5) viktigaste projekthelheterna i genomförandeplanen är Skyddet av Östersjön/Förbättrandet av Skärgårdshavets tillstånd. Detta skapar en finansieringsomfattning för att effektivera bildandet av projekt i denna projekthelhet på området för avrinningsutsläppen av lantbruket i Egentliga Finland inom Skärgårdshavets och Bottenhavets områden.

I de via det prioriterade området för miljön i Central Baltic-programmet 2007 - 2013 (Safe and Healthy Environment) finansierade cirka 20 projekten har det funnits eller finns det med i dag viktiga miljöaktörer i Egentliga Finland.

Lagen om Bottenhavets nationalpark trädde i kraft 1.7.2011. På denna punkt är det viktigt att med intressebevakningens medel se till att de saker som utlovats för de lokala invånarna och framför allt för fiskerihushållningen i det skede då Bottenhavets nationalpark inrättades, även i full utsträckning blir uppfyllda. Man måste också betona ett konstruktivt samarbete mellan Bottenhavets nationalpark och åtgärderna av Vakka-Suomi fiskepark. Likaså behövs det en gemensam syn på fortön Katanpää och fyrön Enskär inom utvecklandet för turismen mellan området lokala invånare och Forststyrelsen.

I de landskapsplaner för Egentliga Finland som finns för att fastställas hos miljöministeriet har det antecknats några objekt på skärgårdsområdena vilka lämpar sig för vindkraft. Mer omfattande kommer områdena för vindkraft att behandlas i etapp-

tannon alueita tullaan käsittelemään tuulivoiman vaihemaakuntakaavassa, jonka käynnistämistä maakuntavaltuusto päätti kesäkuussa 2011. Vaihemaakuntakaavan taustaselvityksenä tulee toimimaan Varsinais-Suomen alueella laadittu tuulivoimaselvitys, joka valmistui keväällä 2011. Kaavaprosessin aikana on tarkoitus osoittaa tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat tuulipuistoalueet, jotka sijaitsevat manneralueilla ja rannikon suurilla saarilla. Vaihemaakuntakaava on alustavan aikataulun mukaan tarkoitus toimittaa ympäristöministeriöön vahvistettavaksi kesällä 2013.

Tuulivoimaselvityksen 2010 – 2011 ja aiempien tuulivoimaselvitysten perusteella Varsinais-Suomen meri- ja rannikkoalueilla ei ole suuria tuulipuistoksi soveltuvia alueita tiheän loma-asutuksen ja luonnonsuojelualueiden aiheuttamien suojavyöhykkeiden takia. Tuulivoimaselvityksen mukaan suuria puistokokonaisuuksia voisi olla mahdollista sijoittaa Parainen ja Kemiönsaaren alueille. Näillä molemmilla alueilla tuulivoimatoimijat ovat jo aktiivisesti liikkeellä.

Vastuutahot: Varsinais-Suomen ELY-keskus, Varsinais-Suomen liitto, kunnat, Pro Saaristomeri-ohjelma, Saaristomeren biosfääri-alue, Saaristomeren kansallispuisto, Selkämeren kansallispuisto, Vakka-Suomen kalastuspuisto, Saaristomeren Suojelurahasto, Åbolands Skärgårdsstiftelse, Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri, Turun yliopisto, Åbo Akademi, Turun ammattikorkeakoulu, Pohjoismainen Saaristoyhteistyö.

landskapsplanen för vindkraft, vilken landskapsfullmäktige i juni 2011 beslutade att ska startas. En bakgrundsutredning för etapplandskapsplanen kommer att vara den vindkraftsutredning som gjordes upp för Egentliga Finlands område och som färdigställdes på våren 2011. Under planprocessen är det meningen att anvisa de vindparksområden som bäst lämpar sig för vindkraft och vilka är belägna på fastlandsområdena och de största öarna vid kusten. Avsikten är att enligt den preliminära tidtabellen för etapplandskapsplanen tillstålla miljöministeriet etapplandskapsplanen för att fastställas på sommaren 2013.

På grundval av vindkraftsutredningen 2010 - 2011 och de tidigare vindkraftsutredningarna finns det inte på havs- och kustområdena i Egentliga Finland områden som lämpar sig för stora vindparker på grund av den täta fritidsbosättningen och de skyddszoner som orsakas av naturskyddsområdena. Enligt vindkraftsutredningen kunde det vara möjligt att placera stora parker på Pargas och områden. På dessa två områden är vindkraftaktörerna redan aktivt i rörelse.

Ansvariga parter: Egentliga Finlands ELY-central, Egentliga Finlands förbund, kommunerna, Pro skärgårdshavet-programmet, Skärgårdens biosfärområde, Skärgårdshavets nationalpark, Bottnenshavets nationalpark, Vakka-Suomi fiskepark, Skärgårdshavets Skyddsfond, Åbolands Skärgårdsstiftelse, Egentliga Finlands naturskyddsdistrikt, Åbo universitet, Åbo Akademi, Åbo yrkeshögskola, Nordiskt Skärgårdssamarbete.

3.5. Saaristokulttuuri

Visio 2020

Varsinais-Suomen saaristossa

- perinteistä rikas kaksikielinen kulttuuri on elävää, monimuotoista ja kansainvälistä.
- asukkaiden identiteetti on vahva ja
- elinvoimainen saaristo koetaan yhteiseksi rikkauksiksi niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Vuonna 2011 keskeisenä koko vuoden kestävästä kulttuuritapahtumien sarjana myös Varsinais-Suomen saariston näkökulmasta on ollut Turun Euroopan kulttuuripääkaupunkivuosi 2011 ja sen tapahtumakytkenä saaristoon. Eräänä kulttuuripääkaupunkivuoden tavoitteena oli laajentaa elokuun viimeisenä viikonloppuna jo vuosia toiminut Muinaistulien yö –tapahtuma käsittämään koko Itämeren alueen saaristoalueet. Tapahtuma laajenikin selvästi ja jatkolaajentaminen näyttää hyvältä.

Kulttuuripääkaupunkivuoteen liittyen Åbo Akademin Saaristoinstituutti mm. järjesti Korpoströmin Saaristokeskuksessa elokuun lopulla 2011 yhteistyössä ”Contemporary Art Archipelago”-hankkeen (CAA) kanssa kansainvälisen ”Archipelago logic” –tutkijakonferenssin sekä niin ikään elokuussa 2011 kansainvälisen ”Archipelago Art Expo” –näyttelyn, jolla oli voimakas kytkentä paikalliseen saaristokulttuuriin. Saaristoinstituutti järjesti myös useita muita saaristokulttuuriin liittyviä hankkeita vuoden 2011 aikana.

Niin ikään Saaristomerien biosfäärialue osallistui useisiin saaristokulttuuritapahtumiin vuoden 2011 aikana ja jatkosuunnitelmia on.

Keskeistä jatkon kannalta on, että Turun Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden 2011 Varsinais-Suomen saaristoalueen kulttuuritoimijat kykenevät jatkossakin luomaan hyviä kulttuurihankeideoita ja saamaan eri rahoitustahoilta ainakin kohtuulliset määrärahat niiden toteuttamiseksi kulttuuripääkaupunkivuoden viitoittamalla tiellä kautena 2012 – 2014.

Eryteisesti Pohjoismaiden ministerineuvoston Saaristoyhteistyön keskeinen painopistealue on saaristokulttuuri. Vireillä on lisäksi useita kulttuuripainotteisia hankkeita vuosiksi 2012 - 2014, kunhan näihin saadaan hankerahoitusta Pohjoismaiden ministerineuvostolta

Vastuutahot: Turku Touring, saaristokunnat, Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi, Saaristomerien biosfäärialue, Pohjoismainen Saaristoyhteistyö.

3.5. Skärgårdskulturen

Framtidsvisionen 2020

I Egentliga Finlands skärgård

- är den på traditioner rika tvåspråkiga kulturen levande, mångfaldig och internationell,
- är invånarnas identitet stark och
- den livskraftiga skärgården upplevs som en gemensam rikedom såväl nationellt som internationellt.

Det viktiga i serien kulturevenemang som varar hela året 2011 är även från Egentliga Finlands skärgårds synpunkt sett Åbo stads år som kulturhuvudstad i Europa 2011 och dess kopplingar med evenemang till skärgården. Ett av målen för kulturhuvudstadsåret var att under det sista veckoslutet i augusti utvidga evenemanget Forneldarnas natt, som redan verkat i årtal till att omfatta skärgårdsområdena i hela Östersjöområdet. Evenemanget utvidgades även klart och en fortsatt utvidgning verkar bra.

I anslutning till kulturhuvudstadsåret ordnade bl.a. Åbo Akademis Skärgårdsinstitut i Skärgårdscentret i Korpoström i slutet av augusti 2011 i samarbete med projektet ”Contemporary Art Archipelago” (CAA) en internationell forskarkonferens ”Archipelago logic” samt likaså i augusti 2011 en internationell utställning ”Archipelago Art Expo” med en stark koppling till den lokala skärgårdskulturen. Skärgårdsinstitutet arrangerade även flera andra projekt, vilka hänför sig till skärgårdskulturen under år 2011.

Likaså deltog Skärgårdshavets biosfärområde också flera skärgårdskulturevenemang under år 2011 och planer på en fortsättning finns.

Det centrala med tanke på fortsättningen är att kulturaktörerna i Egentliga Finlands skärgårdsområde under Europas kulturhuvudstadsår 2011 i Åbo även i fortsättningen kan kläcka goda kulturprojektidéer och få åtminstone skäliga anslag från finansieringshållaren för att förverkliga dem under perioden 2012 - 2014 på den väg som utstakats av kulturhuvudstadsåret.

Det centrala tyngdpunktsområdet speciellt för Nordiska ministerrådets Skärgårdssamarbete utgörs av skärgårdskulturen. Flera kulturbetonade projekt är dessutom anhängiga för åren 2012 - 2014, om blott projektfinansiering erhålls för dem av Nordiska ministerrådet.

Ansvariga parter: Turku Touring, skärgårdskommunerna, Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi, Skärgårdshavets biosfärområde, Nordiskt Skärgårdssamarbete

